

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 15 JANUARI 1930

No. 733

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

14 JANUARI 1930.

Ook deze week bleef het aanbod van geld sterk toenemen en liepen de geldkoersen alle belangrijk terug; zelfs voor particulier disconto, niettegenstaande het aanbod van wissels zeer groot was en er vooral voor Duitse rekening belangrijke bedragen getrokken werden. Geopend op $3\frac{5}{16}$ pCt., werden gisteren voor 2% pCt. verschillende posten ondergebracht. Een groot gedeelte vond zijn weg naar de Nederlandsche Bank ter vernieuwing van de in October voor buitenlandsche en eenige officieele Nederlandsche instellingen opgenomen bedragen. In tegenstelling met de vorige week liep nu ook de callrente zeer sterk terug. Geopend op ongeveer $4\frac{1}{2}$ pCt., werd gisteren voor 2 pCt. afgedaan, terwijl er tenslotte aanbod bleef bestaan zelfs voor $1\frac{1}{2}$ pCt. De prolongatierente daalde van $3\frac{1}{4}$ pCt. tot $2\frac{1}{2}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont de post binnenlandsche wissels een daling van f 800.000. De beleeningen blijken met f 10.8 miljoen te zijn afgenomen. De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad geeft een stijging van f 1.2 miljoen te zien. De post papier op het buitenland klom met een kleine f 200.000, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een teruggang van f 4.4 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie verminderde met f 26.5 miljoen. Het tegoed van het Rijk steeg met f 1.4 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen bedragen f 9.8 miljoen meer dan verleden week. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 7.4 miljoen. Het dekingspercentage bedraagt ruim 55.

* * *

Ook de afgelopen week is de wisselmarkt getuige geweest van een levendigen handel. De eerste dagen bleef ons hoofd-devis, het Pond, tamelijk wel onveranderd. Toen echter bekend werd, dat het Engelsche disconto onveranderd bleef en de geldmarkt hier een veel gemakkelijker aanzien kreeg, steeg de koers tot $12.10\frac{1}{2}$. De Dollar in Londen trok nog verder aan en kwam op 4.8685, wellicht omdat den invloed van de iets hogere geldkoersen in New-York, waar de koers voor privaat-disconto op $4\frac{1}{2}$ pCt. werd verhoogd. De Dollar moest dus hier nog verder stijgen en noteerde tenslotte 2.4867. De marge tusschen vista en kabel New-York is ook weder kleiner geworden en bedraagt nu $\frac{3}{16}$ à $\frac{5}{16}$ c. Een groote verbetering valt er ook voor de Mark te constateeren; van 59.16 is de koers tot 59.34 opgelopen. De Dollar noteerde in Berlijn ten-

slotte 4.19, het Pond 20.39%. De Fransche Frank verbeterde van $9.75\frac{1}{2}$ tot 9.76% , (tegen Pond $123.91\frac{1}{2}$), terwijl Belga's op 34.64 kwamen. De andere koersen waren alle in sympathie met het Pond hooger. De Peseta heeft weer zeer beduidende schommelingen te zien gegeven; zij liep van 32.75 op 29.90 terug, om daarna weder tot 33.75 te verbeteren. Het is niet geheel mogelijk de oorzaak van deze groote fluctuaties aan te geven; de Bank van Spanje laat den koers geheel vrij. Men beweert, dat de daling is veroorzaakt door groote verkoopen voor Spaansche rekening. Indische Guldens flauwer op $99\frac{1}{4}$. Argentinië sloot op $100\frac{1}{2}$ ($45\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ d.). Milreis veel vaster $28\frac{1}{16}$. Ook Canada hooger op 2.45%.

Op de termijnmarkt hebben de ruimere geldmarkt en de stijging der wisselkoersen hun invloed doen gevoelen. Maandsponden deden tenslotte $\frac{1}{2}$ c., 3-maands $1\frac{3}{16}$ c. disagio. Termijndollars zijn ook onder pari gekomen en noteeren voor 1 maand 9 c. en voor 3 maanden 17 c. onder den kassa-prijs. Marken op 1 maand doen 8 c., op 3 maanden 21 c. déport.

LONDEN, 13 JANUARI 1930.

In de eerste weken van het jaar is het altijd moeilijk een juist beeld te vormen van den toestand in de geldmarkt. Zulke groote bedragen worden juist voor het einde van het jaar van de Bank van Engeland geleend en van haar tegen verkochte korte wissels ontvangen, dat het steeds eenige weken duurt, voordat de verhoudingen in de markt weder eenigszins normaal genoemd kunnen worden.

Verleden week valt hieronder, want ofschoon op Woensdag de leenschuld aan de Bank was afbetaald, moest er toch nog voor belangrijke posten aan kort papier worden ingelost, waarmede nog wel eenige dagen gemoed zullen zijn. Er zijn dan ook nu reeds teekenen dat geld minder overvloedig wordt, waarmede de periode van krap geld, die gewoonlijk aan het sluiten van het financiële jaar van de schatkist voorafgaat, wel zal blijken te zijn ingeluid.

Disconto bleef ook de vorige week zeer zwak, in de verwachting dat de Bankrate Donderdag l.l. zou worden verlaagd, zoodat de noteering op $4\frac{1}{16}$ pCt. sloot.

Ook nadat bleek, dat de Directie van de Bank haar hand niet op die wijze liet forceeren en de Bankrate op 5 pCt. handhaafde, hield de optimistische verwachting op eene spoedige verlaging aan, zoodat de nieuwe schatkistpromessen op Vrijdag l.l. tegen pl.m. $4\frac{1}{16}$ pCt. werden geplaatst.

Met het oog op het duurder worden van Dollars (slot heden $4.86\frac{15}{16}$), lijkt het niet onmogelijk, dat de Bank nog eens kalm het verloop in de eerstvolgende weken zal aanzien, alvorens zij het intusschen gegeven voorbeeld van de Reichsbank, volgt.

De bankstaat op Donderdag l.l. gaf de gebruikelijke groote verschuivingen van den aanvang van een nieuw jaar te zien, maar maakte bovendien ook een gunstigen indruk. De positie van de Bank wordt welkijks sterker.

REGELING VOOR DE GRONDSTOFFEN.

Vooral tijdens den wereldoorlog is men zich ervan bewust geworden van hoe 'n groote beteekenis de grondstoffenvoorziening is. Natuurlijk allereerst, omdat er een te kort ontstond, en dit in uitgebreide kringen als een nood ondervonden werd. Merkwaardig is echter, dat in de oorlogsjaren de grondstoffenvoorziening een onderwerp werd van diepgaande regeeringsbemoeiing en tevens van wereldregelingen. Niet uit beginsel, maar noodgedwongen, zoowel voor de behoeften der oorlogsvoering als voor die der bevolkingen, ook van neutrale landen. Uit de practijk werden daarom de staatslieden, die vrede sloten, eraan herinnerd, dat ook na den oorlog de aanspraken op grondstoffen een andere regeling zouden kunnen behoeven als de oude, automatische door een wereldmarkt. Vandaar dan ook, dat de Volkenbond van den beginne af aan gezien werd als een orgaan, dat bij de wereldregelingen voor grondstoffen een taak te vervullen zou krijgen. Heeft de Volkenbond die taak gekregen? en hoe staat het met de vervulling?

Bekend genoeg is, dat de Volkenbond niet teruggeschrikt is voor bemoeiingen op internationaal economisch terrein. Commissies, conferenties, rapporten en al wat daaraan vast zit, staan herhaaldelijk in de dagbladen gemeld, en in 't bijzonder is de Fransche minister Loucheur met drijvende kracht en een waakzaam oog steeds erbij om in deze bemoeiingen gang en richting te houden. Ondanks dat alles, en juist indien in bijzonderheden het werk van den Volkenbond gevolgd wordt, bijv. wat betreft de internationale regeling voor de steenkolen, gaat men twifelen of er werkelijk voor den Volkenbond *reeds thans* een taak te verrichten valt. Wel is er een mogelijkheid, dat nu voor de eene, dan voor de andere grondstof een gedetailleerde en preciese taak kan geformuleerd worden, waarbij de Volkenbond initiatief kan nemen of assistentie verleenen. In zeer vele gevallen is er echter voor den Volkenbond niets te doen, en loopt een zeer omslachtige werkwijze van internationale samenwerking uit op enquêtes, rapporten, tegenstelling van verschillende zienswijzen, enz. . . . eventueel ook wel op een klein zijpad naar bemoeiingen van geheel andere strekking. Zoo bijv. ten opzichte van de steenkolen naar sociale verbeteringen voor de mijnarbeiders.

Dit zoo te zien, en zoo te zeggen beteekent geen scepticisme. Integendeel beteekent het eene waarschuwing om practisch en vruchtbaar werk te verrichten. Wanneer het zóó stond, dat de productie en de verdeling van grondstoffen over de wereld een chaos dreigden te worden, en door het z.g. wanbeheer van een z.g. kapitalisme en imperialisme meer en meer in de war gestuurd werden, en wanneer dan getracht werd dit te verbeteren door internationale regelingen dan zou men zich een taak voor den Volkenbond kunnen denken. Maar dit denken is nog niet te vereenzelvigen met het nauwkeurig aangeven van wat te doen zou zijn, en evenmin met de aanduiding hoe dit mogelijk is. Scepticisme ware dan stellig gerechtvaardigd. Want daartoe zou de Volkenbond eene super-regeering van een wereldstaat moeten worden, en zou er ten minste eene aanduiding moeten zijn, dat eenige regeering, welke ook, een dergelijke taak inderdaad kon vervullen of reeds had vervuld.

Wanneer het echter anders staat, en zoo is onze zienswijze, die uit ernstige waarneming der economische verschijnselen mag worden afgeleid, dat uit het zakenleven zelve een aandrang komt om de grondstoffenproductie en -verdeling niet langer over te laten aan de vrije marktbeveging, maar die te beheerschen, en wanneer dan bovendien blijkt, dat de hulp der nationale regeeringen daarbij niet gemist kan worden, om nl. belangrijke hervormingen te steunen, te leiden en eventueel ook te controleeren, terwijl tenslotte de bestudeering van dergelijke groote problemen aantoon, hoe het ontbreken van samenwerking tusschen verschillende regeeringen een praktische oplossing belemmert of belet, dan is de tijd geko-

INHOUD.

	Blz.
REGELING VOOR DE GRONDSTOFFEN door Prof. Ir. Is. P. de Vooy's	52
De Nederlandsche Bank in 1929 door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	54
De geldmarkt in 1929 door A. A. van Sandick	56
Het bananenvervoer over Rotterdam door P. Koedijk	58
AANTEEKENINGEN:	
Aandeelen als object van beleggingen voor levensverzekeringmaatschappijen	59
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het vierde kwartaal 1929 II (Slot)	60
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	64
Emissies in 1929	65
Indexcijfers van scheepsvrachten	66
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Dr. H. Hajnal: Le Droit du Danube International, avec une préface de M. Charles de Visscher, bespr. door Mr. J. C. Baak	67
MAANDOIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	68
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	68
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	68—74
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

men voor eene internationale instantie om de samenwerking van die verschillende staten wederom te steunen, te leiden en ook eventueel te controleeren.

Dit alles is een omvangrijk en moeilijk werk, dat diepe overweging en groote bekwaamheid eischt. Het moet echter begonnen worden niet van bovenaf bij internationale regelingen, maar van onderaf bij de pogingen om op de productie van eenige grondstof orde te stellen.

Het ontbreekt geenszins aan pogingen daartoe. En juist deze zijn het, die op den juisten tijd het probleem kunnen stellen van een bemoeiing eerst eener nationale regeering, en daarna wellicht van internationale overeenkomsten.

Op een drietal leerzame voorbeelden, die de oorzaak waren der voorgaande beschouwing zij hier gewezen.

* * *

Allereerst het probleem, of zooals het vroeger in deze kolommen ¹⁾ werd genoemd, het dilemma der steenkolenproductie in Engeland. De hangende wet, waarmee Minister Graham zich den bijnaam verwierf van „Dear Coal Bill”, werd en zal zeker ook verder nog vooral van een politiek standpunt bekeken worden. Daarom is het moeilijk geworden er een zuiver technische economische beschouwing aan te verbinden. Het lijkt toch of het wetsontwerp voor alles dienen moet om de verkiezingsbeloften van Labour aan de mijnwerkers in te lossen. In werkelijkheid is het echter een poging om de steenkolenmijnindustrie op de been te helpen, van uit het besef, dat zoodoende niet alleen een groter en algemeener belang gediend wordt, doch ook, dat alleen op die wijze de positie der arbeiders verbeterd kan worden. Ware het nu een poging, die een onmiddellijk succes belooft, of m.a.w. hing het alleen maar af van de wil der regeering om de mijnindustrie uit een moeras op vasten grond te brengen, dan zou de politieke kwestie ook eenvoudiger zijn. Doch de strijd tusschen de vroegere conservatieve minister Cunliff Lister, de tegenwoordige minister Graham en Sir Herbert Samuel, de president der kleine commissie, die in laatste instantie voorstellen over reorganisatie uitwerkte (in 1925), was in wezen een debat over de wijze, waarop de Staat kon meewerken aan eene vernieuwing der mijnindustrie; een debat waarin het niet zoo zeer ging om het beginsel of de Staat iets *mocht* doen dan wel om de praktische vraag of de Staat iets *kon* doen, dus om de doelmatigheid der aanbevolen middelen. Erkend werd, dat de industrie zelve bezig is zich te organiseeren en te reorganiseeren, d.w.z., dat de enkele ondernemingen zoowel trachten naar innerlijke versterking door verbeteringen als naar uiterlijke versterking door samenwerking met anderen. Het conservatieve standpunt daarbij is: laat de industrie nu

¹⁾ 7 Maart 1928 No. 636 13e jaargang.

met rust; 't werk dat begonnen werd is al moeilijk genoeg. Labour is daartoe bereid echter onder één conditie, nl. arbeidsduurverkorting in 2 etappe's in ruil tegen één belofte, nl. hulp bij het dwingen van dwarsdrijvers tegen de samenwerking. De liberalen daarentegen zijn niet bereid om de industrie — politiek-populair aangeduid als de coal-owners — aan hun organisatie werk ongestoord te laten. Zij meenen te weten, hoe het zal moeten en willen dit door den Staat dwingend doen uitvoeren.

Nadat het wetsontwerp op 't nippertje af in tweede lezing werd aangenomen, is het nu in de smeltkroes eener commissie geworpen, en niemand weet hoe het daaruit te voorschijn zal komen. Doch ook al komt er in 't voorjaar een wet dan is daarbij het groote probleem niet opgelost, hoe de Engelsche steenkolenproductie, die tot nu toe bestaan heeft uit een zeer groot aantal eenheden met sterk verscheiden belangen, waarvan er vele in 't gedrang gekomen waren, zoodanig beheerscht kan worden, dat zij als een enkele eenheid met één nationaal belang kan worden behandeld. Naar 't gevoel bestaat er zoo'n eenheid; naar veler inzicht behoorde ze te bestaan, maar zij is er in werkelijkheid nog niet en het maken ervan is verre van eenvoudig.

* * *

Dat problemen van volkomen gelijksoortigen aard ook elders bestaan, bewijzen twee studies over de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Zij betreffen twee concurrerende grondstoffen, olie en steenkolen. Van beide wordt ook in de U. S. gevoeld, dat zij voor de welvaart van 't geheele land een groote fundamentele beteekenis hebben. Zij zijn de bodemrijkdom aan opgehoopte energie, die door de grootsche 19e eeuwse technische ontwikkeling losgemaakt wordt om een ingewikkelde nijverheid en maatschappij te dienen. Beide, nijverheid en maatschappij hebben niet alleen in toenemende mate behoefte aan die brandstoffen, zij stellen ook hoge eischen wat betreft kwaliteit en prijs en vooral wat betreft een regelmatige en ongestoorde bediening. Geen willekeurige eischen echter, die al dan niet ingewilligd kunnen worden, maar dringende levens-eischen, omdat het geheele maatschappelijke leven erop berust. De voorziening met steenkool, benzine, stookolie wordt gevoeld als één algemeen belang. En toch is die voorziening nimmer uitgevoerd als één enkel belang. Integendeel, het is ermee gegaan als met elke andere behoeftenvoorziening, doordat zij tot stand komt als het eindresultaat van een omvangrijke en sterk verspreide ondernemingslust van velen, die elk hun eigen speciaal belang nastreefden. De technische ontwikkeling moest veroorzaken, dat er industrieën ontstonden, ter voortbrenging van olie en steenkolen met een uitgebreidheid aan kapitaal en personeel als geen andere bedrijfstak, en die daardoor uit drieërlei standpunt bezien konden en zouden worden. Ten eerste als een groot deel der nijvere bevolking, aan wie zoowel wegens den aard van hun werk als de beteekenis die het heeft voor de samenleving een goed bestaan toekomt. Ten tweede als industrieën met zware verplichtingen, om te zorgen, dat er geen brandstoffennood, ook zelfs niet tijdelijk, zal heerschen. en dit zoo doelmatig te doen, dat de energie goedkoop is, omdat de energie-behoefte een der belangrijkste is van de moderne menschheid. Ten derde als schatbeheerders van wat de bodem opbewaarde, doch niet opnieuw voortbrengt, opdat er zuinig en niet verkwistend mee wordt omgegaan.

Dit zijn de drie groote gezichtspunten, met voorbijgang van wat uit fiscaal en militair belang nog te zeggen valt, die het gevoel wekken van één enkel nationaal belang, en tot het inzicht leiden, dat zoo'n gevoel ook in economische vormen verwerkelijk behoort te zijn. Want het komt zoowel vroeger als nu voor, dat tegen dat als een nationaal gevoeld belang gezondigd wordt in de warreling der strijdende belangen eener industrie, die uit vele eenheden en groe-

pen bestaat. Breng er orde in, zoo luidt de eenvoudigste wensch, maar dit woordje orde sluit reeds in zich, dat er eenheid moet komen, van waar uit te stellen regelen zin en beteekenis hebben. Voorbeelden worden gezien in tal van industrieën, waar ondernemingen zich samensluiten, bijv. om de grondstoffvoorziening en de afzet te beheerschen, d.w.z. te regelen naar wisselende of groeiende behoeften.

De eerste studie, geschreven over de Amerikaanse petroleumindustrie door onzen landgenoot Mr. Dr. W. A. J. M. Waterschoot van der Gracht, die de rijksopsporing van delfstoffen in ons land zoo verdienstelijk heeft geleid, en later de directie aanvaardde eerst van de Roxana, later van de Marland-oil, is een voordracht op 6 April 1929 gehouden voor het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap.

„Een nieuwe ontwikkeling; „een geheel nieuwe koers”, kondigt de schrijver daarin aan. „Het begon met een vrijwel plotseling inzettende ontwikkeling van opsporings-„ontginnings-raffineer-transport- en verkoopstechniek; dat „alles was het kenmerk van slechts enkelen der laatste jaren. Dit heeft een schier niet te stuiten vloed van chronische overproductie veroorzaakt en een toestand geschapen, die geheel nieuwe denkbeelden naar voren bracht en „dwingt tot een thans vrij wel algemeene erkenning van de „noodzakelijkheid van onderlinge samenwerking en gemeenschappelijk overleg, zoowel in 't belang van den winst banklans der industrieën, alsook in het belang van de gemeenschap, die aan den bestaanden verregaanden rooibouw paal en perk moet stellen, om de ondergrondse „voorraden te redden”. Zelfs de beroeps-politicus die vroeger leefde van de leuze: knevel de olie-octopus, is al omgedraaid en dat duurt gewoonlijk lang; save the oil-industry and the nation's oil-deposits; is nu bij velen der heeren „mode geworden”.

Aldus schetst de schrijver de positie, waarvan hij de ontwikkeling in zijn lezenswaardig boekje helder en overzichtelijk beschrijft. Een werkwaardig beeld, n.l. de wonderbaarlijke technische ontwikkeling, die gedwongen eenerzijds door de eigenaardigheid van de „oil-deposits”, anderzijds door de rechts verhoudingen van 't grondeigendom en 't verbod der anti-trust-wetten, de olie veel sneller en verkwistender uit den grond haalt, als voor de behoeften en voor 't voordelig-zaken-doen gewenscht is.

Het probleem is scherp aan te duiden, en zelfs niet zoo zeer ingewikkeld. Het eene-groote-nationale belang is niet zoo moeilijk samen te smelten uit de niet zoo talrijke, en grootendeels gewillige belangen der petroleum maatschappijen. De moeilijkheid ligt voornamelijk bij de Staten of bij den opper Staat, die tot nu toe juist de samenwerking en het overleg verbood, en die thans niet alleen moet mogelijk maken, doch zelfs voorschrijven.

* * *

Heel wat moeilijker, ofschoon van den zelfden aard, is het probleem voor de steenkolen. De studie hieraan gewijd is in opdracht van „The Institute of Economics” geschied door Walton H. Hamilton, en Helen R. Wright „with the Aid of the Council and staff of the Institute”. Zij bestaat uit twee boekdeelen¹⁾. Het eerste getiteld: „The Case of bituminous Coal” verscheen reeds in Juli 1925 en is een uitgebreide en degelijke poging om het probleem te analyseren en te stellen. Het tweede deel, gepubliceerd in Maart 1928 getiteld: „A way of order for bituminous Coal” is eene poging om eene oplossing voor het probleem aan de hand te doen. Beide boeken zijn de moeite, die de lezer eraan besteden moet, ten volle waard, zoowel van wege het belangrijke onderwerp zelf, alsook door de wijze, waarop het onderzoek is geschied en het rapport erover is opgesteld. Wat dit laatste betreft toont reeds het eerste boek, maar in veel sterkere mate het tweede boek een poging om litterair te zijn. Het blijkt allereerst al uit de dikwijls geestige motto's, die boek en hoofdstukken typeerend voorafgaan.

Zoo bijv. het eerste deel „Here's a pretty mess” en

¹⁾ Beide deelen zijn verschenen bij George Allen, Unwin Ltd. Londen.

het tweede deel: „It's neither either nor or". Verder uit de groote voorliefde van de schrijvers voor de worderende taal in vak-termen en populaire aanduidingen of gezegden, die weliswaar beschrijvingen en betoog verlevendigen, doch ook de lectuur inspannender maken. Ten slotte blijkt het uit de benamingen, die aan de hoofdstukken gegeven zijn. In het eerste boek zijn ze nog direct en ook duidelijk, ofschoon er hier en daar al neiging is tot een beeldspraak, maar in het tweede boek geven de schrijvers met liefde eraan toe om met levendige titels te werken. Een paar voorbeelden zijn wel interessant. Zoo draagt hoofdstuk IV de hoofd- en ondertitels: *Roads to Nowhere*, *The agony of thought*, *Patches and Gallant Songs*; *Rides in the Wind*; *A dreamy Lullaby*. Ofschoon in 't algemeen aan schrijvers over economische onderwerpen stellig niet verweten mag worden, dat zij gevoel voor stijl en beeldspraak hebben en dat zij naast de resultaten van vlijtig onderzoek ook toonen fantasie en geest te bezitten, zoo doet toch soms die litteraire neiging van W. H. Hamilton en Helen R. Wright denken aan „man fühlt die Absicht und man ist verstimmt". Erger is echter dat men iets dergelijks moet gevoelen bij de houding, die zij tegenover hun onderwerp aannemen. Niet omdat zij zich houden aan hun opdracht, welke de directeur van het instituut H. G. Moulton scherp aldus aanduidt: „This inquiry is concerned with the question of how adequately the prevailing form of organization enables the industry to do the things which the community may reasonably expect from it". Hier is nog eens duidelijk gezegd, wat ook voor de petroleum industrie gold, dat de natie gedwongen is de steenkolen industrie te zien als een geheel, als een soort zedelijk lichaam, dat ook verplichtingen heeft. Juist daardoor verkrijgt het onderzoek zijn diepe beteekenis, omdat nagegaan wordt in welke mate de verplichtingen wel en niet nagekomen worden en wat de overheid bij onvoldoende functie te doen heeft. De schrijvers der beide boeken geven aan het probleem een kleine en toch zeer wezenlijke verschuiving. Dat wat naar nieuwer inzicht behoorde te zijn, en wat dus zou moeten worden, nemen zij aan, alsof het een werkelijkheid was.

„The coal industry is the instrument through which „the productive system of the country taps our national reservoirs of power". Daardoor moeten zij erook toe komen om de leiders der industrie verantwoordelijk te stellen voor wat zij zien als tekortkomingen. Weliswaar spotten zij in een motto: „But be so kind. To bear in mind, We were the victims of circumstances" doch daarmede karakteriseeren zij nog sterker de verkeerde houding tegenover de realiteit der economische verschijnselen. Niet daarvan gaan zij uit, als van een groei wier wetmatigheid en oorzakelijkheid te onderzoeken, en wier leiding en beheersching op te zoeken is. Zij gaan uit van de zedelijke eischen eener ideale en vanzelfsprekend logisch en compleet georganiseerde maatschappij. Dat er is: *the coal industry*, hebben zij nergens gezien of waargenomen. Er waren slechts vele en velerlei mijnen, onder allerlei omstandigheden. Dat er is *eene* industrie, is hun aanname, ook dat deze het instrument zou zijn van een evenzeer uitgedacht „productie systeem".

Het zelfde gevoel als de schrijvers toonden voor litteraire uitdrukking, leidde hen ertoe de werkelijkheid te zien en voor te stellen in de vormen van een bepaalde gedachtenwereld, inplaats van die gedachten wereld te zien als de scheppende macht voor hen, die trachten de economische werkelijkheid te beheerschen.

Zoo'n stemming als die van de schrijvers tegenover de maatschappij is volstrekt niet zeldzaam. Kort na den oorlog heeft die in Europa zich sterk doen gevoelen en is aanleiding geweest voor talrijke socialisatieplannen. Geen wonder, dat het tweede boek der schrijvers daaraan sterk doet denken. Het behandelt een bekend onderwerp uit dien tijd — de kolen industrie — in een gelijksoortige geestesstemming.

Zonder aarzeling zouden wij het dan ook willen rangschikken onder de groote rubriek „socialisatieplannen voor den mijnbouw". Ook naar het uiterlijk herinnert het aan de diverse Engelsche rapporten, doordat aan het slot afwijkende plannen eraan toegevoegd worden.

Als laatste der serie socialistische-plannen, achter de Duitsche en Engelsche, neemt het Amerikaansche boek zeker een eereplaats in. Want al nemen de schrijvers wellicht te sterk de houding aan van zedelijke veroordeelaars, waar toch geen eigenlijke aangeklaagde kan zijn, ze geven toch een levendige voorstelling van het probleem, dat ook in Amerika door de sterke technische ontwikkeling van de voor de geheele techniek zoo fundamenteele kolenmijn-industrie, naar voren gedrongen wordt n.l. hoe kan er eenheid gebracht worden, samenwerking en overleg, om de nieuwe verplichtingen die in steeds scherper vormen zich beginnen te vertoonen, te kunnen vervullen.

Hoe moeilijk dat is, ook in Amerika, maar tevens hoe er langs allerlei wegen en met allerlei middelen naar gestreefd wordt, en dat het niet gaan zal zonder staatsbemoeying, toont het boek duidelijk aan.

Waar zelfs in de U.S. en zooals ieder voor oogen heeft, de nationale organisatie der kolenmijnen ook in Engeland een probleem en een taak is die uiterst moeilijk is, en veel toewijding kennis en ervaring zal eischen alvorens er een begin van oplossing komt, zou daar de Volkenbond niet wijs doen te wachten alvorens er een internationaal probleem van te maken?

IS. P. DE VOOVS.

DE NEDERLANDSCHE BANK IN 1929.

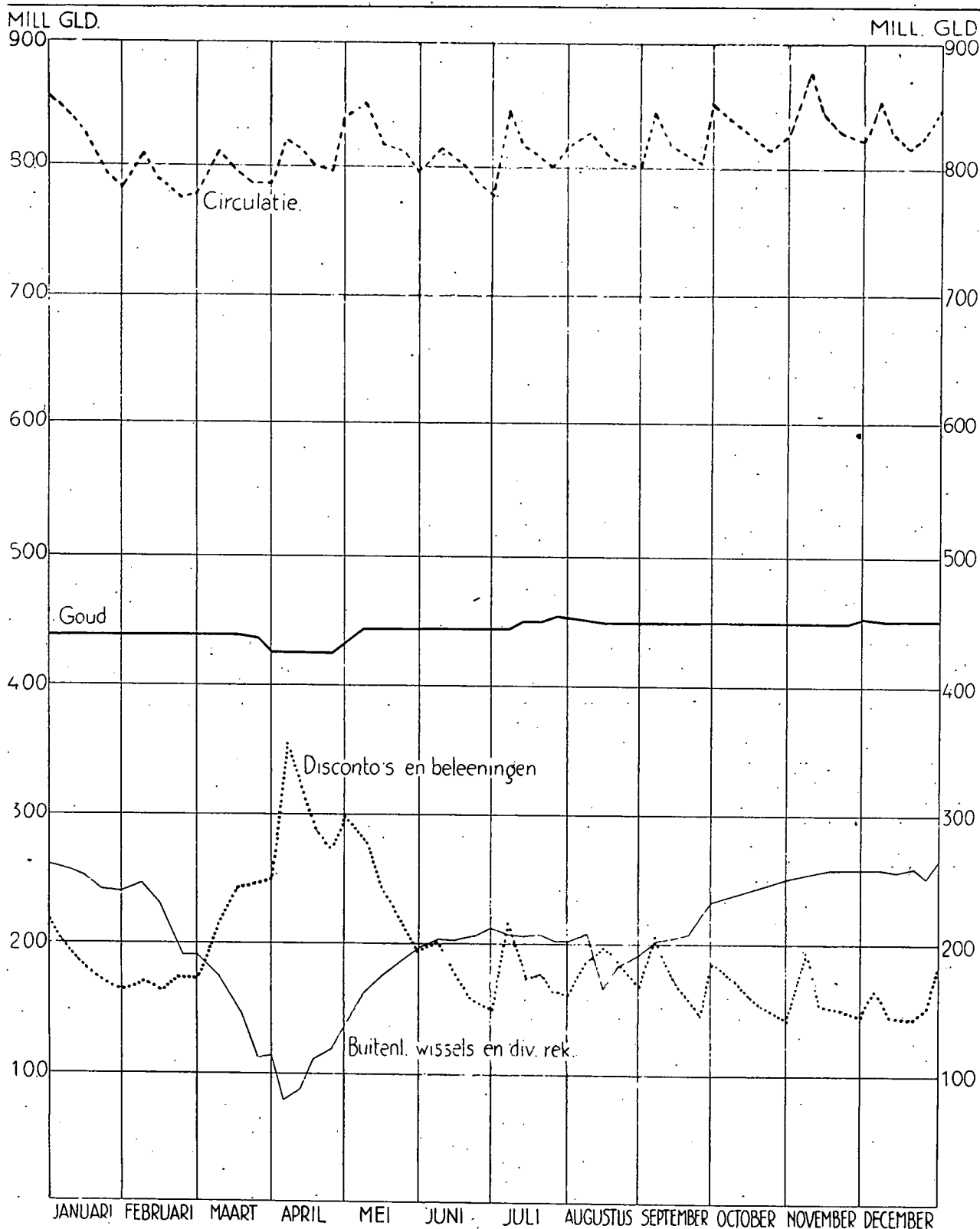
Het veelbewogen jaar 1929, dat voortaan in de geschiedenis een lugubere vermaardheid zal hebben verkregen als het jaar van de groote Octobercrisis, heeft ook in het bedrijf van onze circulatiebank enkele bijzonderheden doen zien, waarop hier de aandacht gevestigd moge worden.

Wanneer men de cijfers der weekbalansen van de Nederlandsche Bank gedurende het afgelopen jaar overziet, zoo wordt men getroffen door het feit, dat de Bank in de eerste maanden des jaars een kritieken tijd heeft doorgemaakt. De hooge geldrente elders had tot gevolg, dat vele vlottende bedragen uit Amsterdam werden weggetrokken en naar andere geldcentra, vooral naar Londen en New-York, werden overgebracht. De daaruit voortvloeiende vraag naar vreemde valuta komt ook in de cijfers van de Nederlandsche Bank tot uitdrukking. Vooral in Maart en begin April zien wij de buitenlandsche activa van de Bank (Buitenlandsche Wissels, en de onder Diverse Rekeningen, Activa, opgenomen saldi bij buitenlandsche correspondenten) belangrijk achteruit loopen, terwijl zelfs een kleine vermindering van den goudvoorraad plaats vindt. Tenzelfdertijd stijgen de binnenlandsche uitzettingen van de Bank.

Kort na de verhooging van het rentetarief van de Bank — op 25 Maart 1929 werd het disconto van 4½ tot 5½ pCt. verhoogd, waardoor het verschil in bankdisconto tusschen Amsterdam en Londen werd opgeheven — treedt echter een beweging in omgekeerde richting in: toeneming van buitenlandsche activa, afneming van de binnenlandsche uitzettingen. Ook het goudverlies wordt in April en Mei weer ingehaald.

Op dit tegengesteld verloop van de binnen- en buitenlandsche belangen der Bank is gewezen door Mr. Vissering in een artikel in het Duitsche tijdschrift *Wirtschaftsdienst* (8 November 1929). Evenals in dit artikel hebben wij hiernaevens het verloop van binnenlandsche uitzettingen, buitenlandsche wissels en tegoed in het buitenland, goudvoorraad en biljetten-circulatie in grafiek gebracht¹⁾.

¹⁾ Wij hebben echter niet alleen de disconteeringen, doch ook de beleeningen in de grafiek verwerkt, omdat zulks een meer volledig beeld geeft; de strekking van het betoog wordt daardoor niet beïnvloed.

Mr. Vissering legt er in zijn zoeven aangehaald artikel den nadruk op, dat de discontoverhoging van 25 Maart jl. zeer effectief is geweest. De cijfers bevestigen dat op duidelijke wijze.

In de tweede helft van het jaar is echter de toestand een andere geweest. Leefde de Nederlandsche Bank in de eerste maanden des jaars onder grooten buitenschen druk, in het najaar heeft zij van de gebeurtenissen op andere geldmarkten opvallend weinig invloed ondergaan. Na eenige daling van de Buitensche Portefeuille in Augustus is hare positie tegenover het buitenland bij voortdoring zeer ruim gebleven, zoodat zij ook niet heeft behoeven over te gaan tot verhoging van het disconto in den loop van het najaar, zelfs niet toen de Bank of England haar disconto op 26 September van $5\frac{1}{2}$ tot $6\frac{1}{2}$ pCt. opzette.

De N.B. is blijkens de cijfers van hare weekbalansen „saevis tranquilla in undis” de stormen op de bewogen najaarszee doorgekomen en kon in twee etappes van een half procent haar disconto op $4\frac{1}{2}$ pCt. brengen (zie E.-S. B. 20 November, jl. blz. 1041/2).

Mindere geneigdheid om gelden in het buitenland uit te zetten, vermoedelijk mede een gevolg van een gegronde angst ten aanzien van het conjunctuurverloop in dit najaar, heeft de positie der N.B. in deze periode vergemakkelijkt.

Reeds kon worden opgemerkt, dat de goudvoorraad van de bewegingen, welke zich in den loop van dit jaar hebben voorgedaan, slechts uiterst weinig tekenen heeft vertoond. Waar voorts binnen- en buitensche activa een over het geheel tegengesteld verloop toonden, daar laat het zich hooren, dat in

de biljettencirculatie niet meer dan de normale ultimo-fluctuaties zijn voorgekomen. Ook is het duidelijk, dat het percentage der metaaldekking in deze omstandigheden slechts zeer geringe veranderingen heeft vertoond. Het bewoog zich bij voortduring op 50 pCt. en hooger, met een minimum van 50 pCt. op ultimo 1928 en een maximum van 57½ pCt. op 19 Augustus.

Uit de gebeurtenissen van het jaar 1929 laten zich voor de Nederlandsche bankpolitiek in de toekomst eenige belangrijke conclusies afleiden.

In de eerste plaats hebben de gebeurtenissen van het vorige jaar nog eens de groote beteekenis getoond van de door de Bank vooral in de na-oorlogsjaren gevoerde goudwisselpolitiek („goldexchange” politiek), van welk stelsel de huidige Bankpresident zulk een groot voorstander is. De goudvoorraad onderging slechts een uiterst geringe vermindering, nl. van 12 millioen, op een toenmalig totaal van ruim 434 millioen. En zelfs dat was, a posteriori bezien, niet eens noodig geweest, aangezien de buitenlandsche wissels en saldi nimmer beneden ruim 78 millioen zijn gedaald. De geheele goudvoorraad van de Bank heeft dus zelfs in het veelbewogen jaar, dat achter ons ligt, feitelijk een zuiver *passief* bezit voor de Bank gevormd.

Nu zullen wij het over het voor en tegen van den gouden standaard hier ter plaatse niet hebben. Het goudvraagstuk vormt een probleem op zich zelf. Maar zooveel is toch in het licht van de recente gebeurtenissen wel duidelijk, dat er, zelfs wanneer men aan dit stelsel als zoodanig niet wil tornen, niet de minste aanleiding is geweest om het dekkingspercentage van de Bank te gaan verhoogen van 20 op 40 pCt., zooals onze Regeering in den aanvang van het vorig jaar heeft gedaan. Men dwingt de N.B. op die wijze tot het aanhouden van een goudvoorraad, welke zeker in dezen omvang niet noodig is. Vaststelling van een aanzienlijk wettelijk minimumpercentage legt de Bank zonder eenige noodzaak aan gouden ketenen, die zij voor een goede vervulling van haar taak volstrekt niet noodig heeft. Het komt ons voor, dat men met het meest geruste hart aan de Bank zelf kan overlaten, hoeveel goud zij wil aanhouden voor het op peil houden van ons ruilmiddel. Wij zouden er ons dan ook van harte over verheugen, wanneer te zijner tijd het stelsel van proportioneele dekking, waaronder wij sinds de eerste Bankwet van 1863 leven, zou worden vervangen door een systeem, waarbij aan de Bank meer vrijheid zou worden gelaten. Naar onze meening kan elk dekkingspercentage gevoegelijk worden weggelaten en alles aan het beleid van de Bankdirectie worden overgelaten. Daarmede zou een stap worden gedaan in de richting eener gezonde ontwikkeling van onze bankwetgeving.

En in de tweede plaats zou men dan in de Bankwet de bepaling kunnen opnemen, dat de Bank te harer keuze hare biljetten zal mogen inwisselen in goud of buitenlandsche goudvaluta. Reeds thans komt het door de Bank in praktijk gebrachte stelsel erop neer, dat het goud feitelijk geen rol speelt, althans niet behoeft te spelen. Welnu, van dit uit de praktijk gegroeide stelsel kan men zonder eenig bezwaar ook in de wet de consequenties neerleggen. Reeds bij de behandeling van de kwestie der nikkelmunt is in de kolommen van dit weekblad meermalen gewezen op de mogelijkheid van zulk een herziening van de Bankwet¹⁾. De gebeurtenissen van 1929 hebben daartoe nieuw bewijsmateriaal aangedragen.

G. M. V. S.

DE GELDMARKT IN 1929.

Voor de geldmarkt is 1929 in vele opzichten een merkwaardig jaar geweest. Het renteniveau voor kort geld fluctueerde buitengewoon sterk en steeg tot zel-

¹⁾ Zie bijv. het artikel van Mr. Westerman Holsteijn in E.-S. B. no. 700 (29 Mei 1929, blz. 497, 1e kolom) en het Naschrift van Mr. van der Mandele in E.-S. B. no. 723 (6 November 1929, blz. 997, 2e kolom).

den gekende hoogten, totdat in October op de New-Yorksche Beurs de bom barstte, waarna weder een veel snellere daling volgde. Om deze reden stond de geldmarkt voortdurend in het centrum der belangstelling. Aan den anderen kant evenwel kon in de hausse-periode, van de zijde der credietnemers, een verbazingwekkende immuniteit voor de hooge geldrente worden geconstateerd. Een soortgelijk verschijnsel nemen wij thans waar, nu de sterke verlaging van de geldrente geen stimuleerenden invloed op het bedrijfsleven vermag uit te oefenen.

Men heeft wellicht de verwachting gekoesterd, dat als vrucht van het overleg tusschen de circulatiebanken een meer gelijkmatig verloop van de geldmarkt zou zijn gewaarborgd. Een dergelijke rustige ontwikkeling van de geldmarkt is evenwel slechts mogelijk in een tijd dat ook t.a.v. de kapitaalverzorging op een zekere mate van continuïteit kan worden gerekend. In dit opzicht zijn de toestanden echter nog geenszins normaal. Tegenover een kapitaalalarm Duitschland, welks credietwaardigheid bovendien telkens opnieuw in gevaar wordt gebracht door het weinig gelukkige beheer zijner overheidsfinanciën, staan als voornaamste kapitaalverstrekkers de Vereenigde Staten, die weliswaar zeer rijk zijn, maar nog in een stadium van ontwikkeling verkeerden, die in een tijdvak van hoogconjunctuur hun kapitaaloverschot in het eigen land noodig hebben en op wier hulp de kapitaalbehoefte landen in het buitenland dus geen staat kunnen maken. Toen Amerika zelf nog de financiële hulp van het buitenland noodig had, verkeerde het in de gelukkige omstandigheid, vnl. te zijn aangevoerd op eenige landen in West Europa, die de Gründungsperiode reeds achter den rug hadden en die als internationale bankiers dus beter voor hun vrijwillig op zich genomen taak berekend waren, dan Amerika thans.

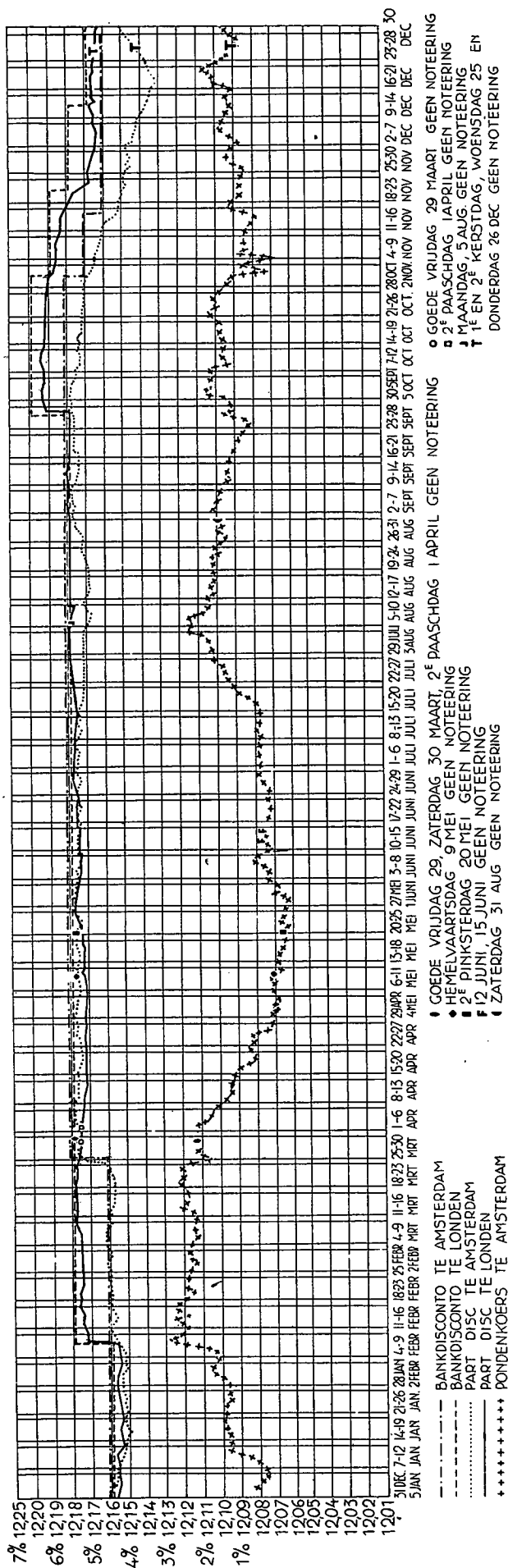
Daarom moet naar alle waarschijnlijkheid nog voor een lange reeks van jaren op een verre van evenwichtige kapitaalvoorziening worden gerekend. Maar dan kan men ook niet verwachten, dat de geldmarkt, waarop alle schokken, die de kapitaalmarkt ondervindt, worden overgebracht, een rustig beeld zal vertoonen.

De bewogenheid van de geldmarkt in het afgelopen jaar wordt gedemonstreerd door de veelvuldige mutaties in de disconto-tarieven der circulatiebanken. Zoo werd o.a. het disconto van de Bank of England, in 1929 vijfmaal gewijzigd, terwijl het in 1928 gedurende het geheele jaar 4½ pCt. was geweest. De sterke schommelingen van het renteniveau in het laatste jaar zijn echter ten deele het gevolg van een innerlijke onevenwichtigheid, welke reeds in 1928 latent aanwezig was.

Wij merkten zooveel op, dat als voornaamste oorzaak van de verkrapping van de kapitaalmarkt (en diensengevolge ook van de geldmarkt) de hoogconjunctuur in de Vereenigde Staten, welke tot ongeveer het midden van het jaar stand hield, kon worden beschouwd. Deze hoog conjunctuur, welke reeds in 1927 was begonnen, gaf harerzijds aanleiding tot de beruchte hausse-speculatie aan de New-Yorksche Beurs, welke ook op de andere Beurzen is overgeslagen en die aanhield ook nadat de gunstige conjunctuur reeds geheel in het koerspeil der aandelen was verdisconteerd.

De gunstige verwachtingen, welke men koesterde omtrent de toekomst der industrie en dus ook omtrent de winsten, welke men, à la hausse speculerend, aan de Beurs kon behalen, hebben den haussiers, die met geleend geld opereerden, er toe gebracht voor de benodigde middelen een rente te betalen, welke in geen verhouding stond tot het rendement der gekochte fondsen. Zoo kon het gebeuren, dat in Maart te New-York voor callgeld tot 20 pCt. werd betaald. Het spreekt vanzelf, dat diensengevolge ook zij, die voor meer reële doeleinden crediet behoefden, gedwongen waren een hogere rente te betalen. Tevens oefende New-York door de stijging van de rente aan de Beurs in Wallstreet een groote aantrekkingskracht uit op

de buitenlandsche geldmarkten, zoodat ook daar de geldrente omhoog moest.

Men ziet de wisselwerking. De industrieele hoogconjunctuur doet de credietvraag toenemen en de geldrente stijgen; het gunstige conjunctuurverloop doet anderzijds een groote, meerendeels speculatieve, vraag naar aandelen ontstaan, waardoor ook de credietvraag van de zijde der speculeerende makelaars en van het speculeerende publiek toeneemt, zoodat de geldrente nog verder wordt opgedreven. Dit tast de stelling, dat de Beurs geen kapitaal kan binden en dat het geld, dat door de speculanten wordt geleend, via de verkoopers der fondsen weer van de Beurs wegvloeit, niet aan.

Aan de stijging der beruchte brokers'loans, die volgens opgave van de reporting memberbanks te New-York van \$ 5193 millioen op 1 Januari 1929 stegen tot \$ 6801 millioen op 16 October j.l., moet dan ook niet deze beteekenis worden gehecht, dat \$ 1600 millioen nieuw crediet is gecreëerd en in de Beurs is geperst. Deze brokers'loans geven alleen het bedrag weer, dat zij, die over de middelen beschikten, niet zelf in fondsen belegden, maar voor hetzelfde doel aan anderen uitleenden. Zoo geeft de stijging der brokers'loans een indicatie van de mate, waarin het koersrisico door de kapitalisten op anderen is afgewenteld en demonstreert de vermeerdering van dit risico en den innerlijk zwakken toestand, waarin de Beurs verkeerde.

De internationale geldmarkten zijn in 1929 geheel beheerscht door New-York. Het verloop van de geldrente te New-York in de eerste 9 maanden van het jaar wordt in het volgende staatje weergegeven.

	Call loans (Maandelijksch gemiddelde)	Stock Exchange loans 90 days time	Prime bankers' Acceptances 90 days	Prime commercial paper, up to 6 month
Januari	6,94	7%	4% - 5	5% - 5½
Februari	7,47	7½ - 7%	5 - 5½	5½
Maart	9,80	7% - 8	5½ - 5½	5½ - 6
April	9,46	8½ - 9	5½	6
Mei	8,79	8½ - 9	5½	6
Juni	7,83	8 - 8½	5½	6
Juli	9,41	7½ - 8	5½	6
Augustus	8,15	8% - 9	5½	6 - 6½
Septemb.	8,62	8% - 9	5½	6½

De Federal Reserve Banks, die in 1928 tot driemaal toe het disconto hadden verhoogd, vnl. met het doel om de beurspeculatie te fnuiken, waren kennelijk ontmoedigd geworden door het geringe succes van deze maatregelen en hebben (althans de New-Yorksche Federal Reserve Bank heeft zulks gedaan) van Januari tot Augustus het disconto ongewijzigd op 5 pCt. gelaten. Wel hebben de Reserve Banks getracht door verkoopen in de open markt van bankaccepten en U.S. Securities de geldmarkt te verkrappen, maar aangezien werd nagelaten hetzelfde het disconto te verhoogen, reageerden de particuliere banken op deze verkoopen met een ruimer gebruik van de disconto-faciliteiten van de Reserve Banks. Op 9 Aug. heeft de Fed. Reserve Bank of New-York haar politiek gewijzigd. Zij verhoogde haar disconto van 5 pCt. op 6 pCt., maar begon hetzelfde tijd weer bankaccepten te koopen, tegen een verlaagd tarief, naar zij mededeelde, om den bonafiden handel niet te dupeeren. Ook thans weer werd hetgeen met de eene hand was opgebouwd met de andere afgebroken. De Beurs is tenslotte in October bezweken, niet onder de mokerslagen van de Federal Reserve machten, maar tengevolge van haar eigen topzwaarte.

De geschiedenis van het verloop der geldmarkt in de belangrijkste Europeesche centra in deze eerste periode wordt gekenschetst door een tegenstribbelend volgen van New-York. Het heeft weinig zin in een jaaroverzicht de verschillende stadia te vervolgen en daarom moge worden volstaan met een weergave van den rentestand in de voornaamste geldcentra resp. bij het begin van het afgelopen jaar en in de eerste week van October vóór de beursdéroute, welke het

sein heeft gegeven tot een snelle en algemeene daling van de geldrente.

	New-York		Londen		Berlijn		Amsterd.		Parijs	
	begin Jan.	begin Oct.	begin Jan.	begin Oct.	begin Jan.	begin Oct.	begin Jan.	begin Oct.	begin Jan.	begin Oct.
bank-disconto	5	6	4½	6½	6½	7½	4½	5½	3½	3½
part. disconto	4¾	5¾/16	4¼	6¼	5¾	7¾/8	4	5¾/10	3¼	3¼

Uit dit staatje blijkt, welke sterke renteverhogingen te Londen, Amsterdam en Berlijn noodig waren, om aan de zuiging, uitgaande van de New-Yorksche geldmarkt, weerstand te bieden.

Te Parijs is het disconto in de open markt voor bankabele wissels maar zeer weinig gestegen en het disconto van de Banque de France zelfs in het geheel niet verhoogd. Dit lijkt vreemd, maar men dient te bedenken, dat slechts betrekkelijk weinig wissels bij de Banque de France discontabel zijn en dat de groote banken principieel niet herdisconteerden, zoodat deze discontoteeringen grootendeels nominaal zijn.

Het evenwicht tusschen de Europeesche geldmarkten eenerzijds en de New-Yorksche geldmarkt anderzijds en tusschen de Europeesche geldmarkten onderling kon niet zonder aanzienlijke goudverplaatsingen worden gehandhaafd. Alleen in ons land zijn de goudvoorraden niet noemenswaard gewijzigd.

Goudvoorraden.

	begin Januari	begin October
Fed. Res. Banks	\$ 2588 mill.	\$ 3012 mill.
Bank of England.....	£ 153,3 „	£ 130,3 „
Reichsbank	M. 2729 „	M. 2212 „
De Nederlandsche Bank f	456 „	f 461 „
Banque de France	frs. 32679 „	frs. 39784 „

Tegen de algemeene tendenz in, zag, van de Europeesche circulatiebanken, de Banque de France haar goudvoorraad in zeer belangrijke mate toenemen, doordat Frankrijk een groot deel van zijn in vorige jaren verkregen valutasaldi in goud omzette. Dit heeft vooral voor de Bank of England de moeilijkheden aanzienlijk verzwaaard. Haar goudvoorraad daalde tot een niveau, dat sedert den oorlog nog niet werd bereikt.

Na en door het omslaan van de stemming aan de New-Yorksche Beurs, in het midden van October, is ook het aspect van de geldmarkt radicaal gewijzigd. De geldrente daalde zeer snel, niet alleen doordat de haussiers als credietnemers plotseling waren afgevallen, maar tevens door het terugloopen van de conjunctuur (oorzaak van de beursdebacle, maar tevens door deze versterkt) waardoor de credietvraag van de zijde van handel en industrie verminderde. De discontoverlagen volgden elkander in snel tempo op. Tusschen medio October en medio December verlaagde de Fed. Reserve Bank of New-York haar disconto tweemaal, De Nederlandsche Bank eveneens tweemaal, de Bank of England driemaal en de Reichsbank eenmaal.

Eind December (d.i. vóór de kortstondige rentestijging in verband met de jaarswisseling), was de geldrente te New-York en Amsterdam zelfs onder het niveau van een jaar tevoren teruggevallen; te Londen en Berlijn was het rente niveau echter nog circa ½ pCt. hooger dan in December 1928.

	New-York		Londen		Berlijn		Amsterd.	
	einde 1928	einde 1929	einde 1928	einde 1929	einde 1928	einde 1929	einde 1928	einde 1929
bankdisconto ..	5	4½	4½	5	7	7	4½	4½
part. disconto ..	4¾	3¾/8	4¾	4¾	6¼	6¾/8	4¾/16	3¼/8

Het bedrag der aan de New-Yorksche Beurs uitgezette brokers'loans gaf een sensationele daling te zien, nl. van \$ 6801 miljoen op 16 October tot \$ 3328 miljoen op 24 December. Dit is voor een belangrijk deel mogelijk geweest door de hulp van de banken, wier effectenvoorschotten aan anderen dan brokers in deze periode zijn gestegen met \$ 1386 miljoen tot \$ 4949 miljoen (d.i. van alle reporting memberbanks in de

Ver. Staten). Maar per saldo is het aanwijsbare effectencrediet toch verminderd met bijna \$ 2200 miljoen door de liquidatie der hausse-posities. Het valt evenwel te vreezen, dat een deel dezer posities noodgedwongen zijn overgenomen door de crediteuren der brokers, die wellicht slechts op een gunstige gelegenheid wachten om deze fondsen weer op de markt te brengen.

Als de teekenen niet bedriegen, staan wij thans voor een min of meer langdurige periode van goedkoop geld. In hoeverre hiervan een stimulans voor het bedrijfsleven zal uitgaan, dient te worden afgewacht, maar al te optimist zij men in dit opzicht niet.

Evenals in vorige jaren wordt aan dit overzicht toegevoegd een grafiek aangevend het verloop der discontokoersen te Amsterdam en Londen en van den Pondenkoers te Amsterdam. Hieruit blijkt, dat de wisselkoers heeft geschommeld tusschen 12.06¼ en 12.12½, zonder dat bepaalde tendenzen kunnen worden onderscheiden, en tevens, dat de goudpunten geen enkele maal werden bereikt.

Het particulier disconto was te Londen gedurende het geheele jaar hooger dan ten onzent, al was het verschil tusschen einde Maart en einde September ook op geen enkel moment grooter dan ½ pCt. In de eerste maanden van het jaar was het Londensche disconto echter zeven weken achtereen ¼ pCt. à 1 pCt. hooger dan te Amsterdam. Dit was in de periode, dat de Bank of England wél en De Nederlandsche Bank het disconto nog niet had verhoogd. De Nederlandsche Bank heeft toen getracht door afgifte van het grootste deel van haar valutavoorraad, welke tusschen 4 Februari en 25 Maart slonk met f 239.4 miljoen tot f 78.3 miljoen, de stijging van den Pondenkoers te voorkomen, maar zij zag zich tenslotte op 23 Maart toch genoodzaakt het door de Bank of England gegeven voorbeeld te volgen. De tweede discontoverhoging, waartoe de Bank of England op 25 September overging, werd niet door de Nederlandsche Bank gevolgd en hoewel de marge tusschen het Londensche en Amsterdamsche bankdisconto door de tweemaal herhaalde verlagingen te Londen thans weer van 1 pCt. op ½ pCt. is gekomen, daalde het disconto in de open markt ten onzent beduidend sneller dan te Londen, zoodat medio December zelfs een verschil van bijna 1¼ pCt. kon worden geconstateerd. Desondanks steeg de Pondenkoers per saldo niet.

A. A. V. S.

HET BANANENVERVOER OVER ROTTERDAM.

De heer P. Koedijk te Rotterdam schrijft ons:

Het bananenvervoer, dat gedurende eenige oorlogsjaren en de eerste jaren na den oorlog niet meer over Rotterdam plaats vond, werd in 1922 hervat. Gedurende den laatsten tijd komt iedere week een schip met bananen uit Santa Marta in de Rotterdamsche haven aan. Deze bananenboten vinden hun ligplaats in de Rijnhaven, waar ze door de N.V. Wm. Müller & Co. met behulp van transporteurs worden gelost. De schepen, die van de reederij Elders en Fyffes te Liverpool zijn, varen onder Engelsche vlag.

Amerikaansche belangen spelen echter bij deze bananen-invoer en -uitvoer een groote rol. De United Fruit Company te Boston — een fruitconcern met eigen reederij en handelshuizen — koopt de bananen op en doet ze o.a. naar Europa vervoeren, met de schepen van de reederij Elders & Fyffes, eigendom van of nauw verbonden met de United Fruit Company.

En van dit transport van bananen krijgt ook Rotterdam zijn deel. Een betrekkelijk gering deel van deze kostelijke vruchten, die in onrijpen toestand, nog groen van kleur, worden verscheept, blijft in ons land. Verreweg het grootste deel van de bananentransporten vindt zijn weg over de grenzen, naar België, Frankrijk enz. Speciale bananentreinen, samengesteld voor het grootste deel uit speciaal daarvoor bestemde

wit geverfde spoorwagens, vertrekken de eerste dagen van iedere week, om hun plaats van bestemming in het buitenland op te zoeken.

De lekkere vrucht met hooge voedingswaarde brengt een aardige prijs op, maar het schijnt, dat de zelfstandige, kleinere bananenplanters op Jamaica — een Engelsche kolonie in West-Indië — daarvan maar een, naar hunne meening, onevenredig gering deel ontvingen. Genoemde planters waren, naar hun oordeel, teveel aan de macht van het groote Amerikaansche fruit-concern overgeleverd.

Hiertegen is verzet gekomen en dit heeft in organisatorische banen uiting gevonden.

Onder goedkeuring en bescherming der Engelsche autoriteiten heeft een door de reeds genoemde bananenplanters op Jamaica opgerichte vereeniging, de Jamaica Producers Association, eveneens den uitvoerhandel van bananen ter hand genomen.

In Engeland, Nederland, België, Frankrijk, Zwitserland, Duitschland en Scandinavië zijn verkooporganisaties opgericht. Het gouvernement van Jamaica heeft, naar gemeld is, een bedrag van 2.4 miljoen gulden beschikbaar gesteld voor den koop en de uitrusting van een drietal schepen, waarmee de rederij der planters een veertiendaagsche dienst van Kingston op Rotterdam heeft geopend. Ook is in Rotterdam een eigen handelsvertegenwoordiging gevestigd, de N.V. Bananenverkoopmij. Jamaica.

Ongeveer iedere twee weken ligt een dezer schepen van de planters-combinatie in de Schiehaven aan het terrein van de fa. Wambersie in lossing, welke eerst met behulp van platte bakken, doch nu ook met transporteurs wordt uitgevoerd door Thomsen's Havenbedrijf.

Behalve de drie reeds in de vaart zijnde schepen is er nog een vierde schip aangekocht, dat men na de inrichting eveneens in de vaart op Rotterdam wil brengen, waardoor een tiendaagsche dienst mogelijk zou zijn.

Enkele cijfers omtrent den in-, uit- en doorvoer zijn hier op hun plaats.

In 1927 werden ingevoerd 17.506 tonnen bananen met een waarde van f 5.163.000, gemiddelde waarde per ton f 294,36.

In 1928 was de invoer 19.473 tonnen, waarde f 5.811.000. Over de eerste 11 maanden van dat jaar 18.273 tonnen, waarde f 5.450.000, per ton gemiddeld f 298,25.

Gedurende de eerste 11 maanden van 1929 werden ingevoerd 24.353 tonnen, waarde f 6.212.000, per ton gemiddeld f 255,08 (Stat. In-, Uit- en Doorvoer).

Omtrent den volledigen invoer en doorvoer kunnen geen afzonderlijke gegevens worden vermeld, omdat de betreffende cijfers gelden voor de groep Zuidvruchten, waaronder de bananen zijn begrepen.

In de laatste drie jaren was het met genoemde groep volgens de Statistiek van het haven- en spoorwegverkeer van Rotterdam als volgt gesteld:

	gelost tonnen	geladen tonnen
1927	129.716	73.079
1928	159.918	94.709
Jan./Nov. 1928 (11 mnd.)....	143.298	83.820
Jan./Nov. 1929 (11 mnd.)....	170.734	102.005

Ongetwijfeld is deze stijging mede veroorzaakt door den vermeerderden import en export van bananen.

Mogelijk hebben de planters der combinatie van hun aaneensluiting voordeel gehad. Maar overigens komt deze geschiedenis, naar ons oordeel, in hoofdzaak neer op een verzet van Engelschen kant — met steun der Britsche regeering — tegen de economische overheersching van de Britsche kolonie Jamaica door Amerikaansch kapitaal.

Voor ons land heeft de strijd voorloopig deze betekenis, dat iedere twee weken — straks misschien elke 10 dagen — een bananentransport meer aankomt en per spoorweg verder moet vervoerd worden.

Deze bananentransporten zijn niet van belang ontbloot en geven iedere week eenige honderden dagen werkgelegenheid.

Niet iedere ton stukgoed heeft een maximum aan werkgelegenheid, en zoo zijn er ook wel goederen, niet direct tot het stukgoed te rekenen, die naar verhouding veel arbeid vereischen, hetzij bij lading en lossing — hout in het algemeen bijv. — hetzij bij de verwerking, zooals bulklading bij uitnemendheid als oliegrondstoffen en -producten, die bij lading en lossing weinig arbeid behoeven, maar permanent bij verwerking enz. aan een groot aantal gezinnen brood geven.

Naast schaduwkanten, die er ongetwijfeld ten opzichte van ons havenverkeer vallen te constateeren, zijn er dus ook lichtzijden en we meenden goed te doen op eene daarvan eens de aandacht te vestigen.

AANTEKENINGEN.

Aandeelen als object van beleggingen voor levensverzekeringmaatschappijen.

In de laatste jaren is bij de levensverzekeringmaatschappijen de beleggingsfunctie meer en meer op den voorgrond getreden, hetgeen tot uiting gekomen is in een geheel andere samenstelling van de beleggingsobjecten. Zoo worden niet langer, wat de effectenportefeuille betreft, alleen vaste rentedragende fondsen als de beste belegging gekozen. De belegging in aandelen neemt hoe langer hoe meer een plaats van betekenis in bij die maatschappijen, die over groote kapitalen beschikken. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te voeren, doch de voornaamste zijn wel, dat door de voortdurende stijging van het prijsniveau sedert den oorlog de reële waarde van vast rentedragende fondsen is gedaald, terwijl door de buitengewoon snelle expansie op economisch gebied sedert het begin van deze eeuw de koersen van aandelen als geheel genomen een sterke stijging hebben ondergaan.

Eenige maanden geleden heeft Dr. M. Niemeyer bij de bespreking van dit verschijnsel in ons tijdschrift¹⁾ erop gewezen, dat in 1902 de effectenportefeuilles van de Nederlandsche levensverzekeringmaatschappijen vrijwel uitsluitend uit obligaties bestonden, terwijl op 31 December 1928 de 10 grootste maatschappijen reeds voor meer dan f 15 miljoen in aandelen hadden belegd en de komende jaren naar alle verwachting nog wel een toeneming van dit bezit te zien zullen geven.

Thans is dezelfde schrijver in de jongste aflevering van „De Levensverzekering” iets verder op dit vraagstuk ingegaan.

Na eerst de onderzoekingen van Smith, Raijnes en Hartley Withers gereleveerd te hebben²⁾ komt Dr. Niemeyer tot een bespreking van de beleggingspolitiek van buitenlandsche levensverzekeringmaatschappijen, die afhangt van de wetgeving van het betreffend land.

In welke mate het effectenbezit en het totaalbezit van de Nederlandsche levensverzekeringmaatschappijen uit aandelen bestaat, blijkt uit het volgende overzicht:

naam der maatschappij	percentage van het effecten-bezit	percentage van het totaal-bezit
Algemeene Friesche	0.2 pCt.	0.08 pCt.
Amsterdamsche	5.86 "	1.90 "
Eerste Nederlandsche ...	3.16 "	1.91 "
Eigen Hulp	4.69 "	1.08 "
Hollandsche Societeit	11.06 "	6.20 "
Nationale	19.28 "	3.58 "
De Nederlanden van 1845 .	4.63 "	1.21 "
Nillmij	12.36 "	2.28 "
R.V.S.	20.92 "	6.82 "
Utrecht	5.84 "	2.07 "

(Zie vervolg op blz. 68.)

¹⁾ Zie E.-S. B. van 30 Oct. 1929.

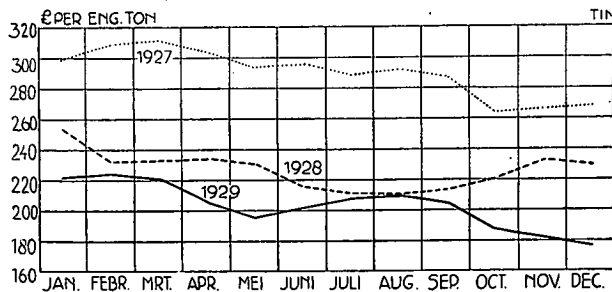
²⁾ Deze onderzoekingen zijn ook in ons tijdschrift besproken. Zie de beschouwing over Beleggingspolitiek in E.-S. B. van 20 Maart en 15 Mei 1929 en de boekankondiging in E.-S. B. van 28 Augustus 1929.

Het Prijsverloop van Groothandelsartikelen gedurende het vierde kwartaal van 1929.

II (Slot).

TIN.

Niettegenstaande de vermindering van den zichtbare voorraad aan het eind van September, zette de daling van den tinprijs zich voort gedurende de maand October, zoodat deze belangrijk onder het £ 200.-/niveaü terecht kwam. Het laagste punt, £181.10/- werd bereikt op 21 October, waarna de prijs geleidelijk weer opliep tot £189.-/ op 31 October. De val, welke deze maand tenslotte £14.-/ bedroeg hield gedeeltelijk verband met de beurscrisis in Amerika, maar het was opmerkelijk, dat de markt tamelijk goed de gevolgen weerstond van de verdere ontwikkeling in Wallstreet, hetgeen doet vermoeden, dat de ongunstige factoren verdisconteerd waren. In elk geval herstelde de prijs zich aanmerkelijk toen de crisis in Amerika tot staan was gekomen.

Begin November bleek de zichtbare voorraad met ongeveer 1440 ton te zijn toegenomen. Dit was vrijwel volgens verwachting, maar een zeer hoge carry-over in de Straits van 4575 tons tegen 2930 tons een maand tevoren, en stocks in Engeland van over de 10.000 tons veroorzaakten een onregelmatig verloop van de markt. De laagste prijs £174.15/- werd bereikt op 12 November om daarna eerst weer op te loopen tot

£190.5/- en tenslotte te dalen tot £180.-/; een totale daling dus van £9.-/ voor de maand. Het tijdelijk ophoopen van den prijs werd veroorzaakt door geruchten omtrent samenwerking van producenten om te komen tot productiebeperking, doch het uitblijven van definitieve berichten had een reactie ten gevolge.

Eind November toonde de zichtbare voorraad een vermindering van ongeveer 280 tons, terwijl de carry-over in de F.M.S. gedaald was tot 4155 ton, toch nog een hoog cijfer.

Gebreë aan vertrouwen, teleurstelling over resultaten van de Tin Producers Association en de verwachting van zeer hoge verschepingen uit de F.M.S. gedurende December in verband met de record productie aldaar van 6135 tons, maakten, dat de daling van den tinprijs zich begin December verder voortzette. Bovendien blijkt langzamerhand, dat een van de belangrijkste afnemers van tin, nl. de automobiellndustrie van Amerika er minder gunstig voor staat.

Intusschen heeft de lage prijs van het metaal, welke voor vele kleinere producenten nu zeker verlies zal opleveren, nog geen daling van de wereldproductie ten gevolge gehad, integendeel, maar valt er daarentegen in de consumptie, vooral in Amerika, wel een vermindering te constateeren.

Per slot was het afgelopen jaar weinig gunstig voor de tinindustrie: de cashprijs daalde met £47.10/-, de zichtbare voorraad per eind December was 27.724 tons of 4021 tons meer dan een jaar geleden, terwijl de stocks in Engeland het zeer hoge totaal bereikten van 12.154 tons tegen 7.507 tons eind 1928 en 2012 tons eind 1927.

KATOEN.

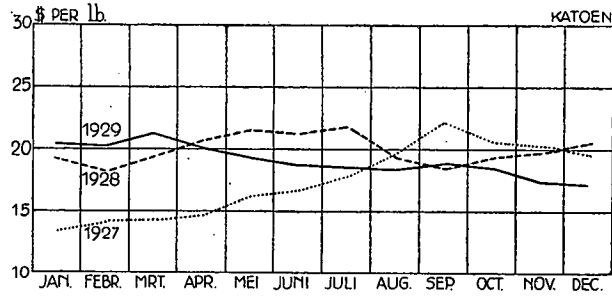
Ofschoon de prijzen van ruwe katoen in het afgelopen kwartaal slechts weinig gefluctueerd hebben is de stemming over het algemeen flauw geweest en zijn prijzen geleidelijk langzaam afgebrokkeld. Gedeeltelijk is zulks te wijten aan de vrij gunstige oogstberichten, waardoor de oogstschatting van circa 15 miljoen balen Amerikaanse katoen gehandhaafd bleef,

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE HardWinter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No.2 ³⁾ loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer.No.2 ³⁾ loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.9 ⁰ Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No.3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	Sh.	%	£	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁶	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,7	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
Januari 1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Februari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Maart	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
April	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
Mei	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	88,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	89,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-	95,1
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-	99,9
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	181,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Februari	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
April	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133,5
Mei	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121,2
Juni	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
Juli	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Augustus	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119,0
September	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74,19/-	120,7
October	12,10	70,4	9,87 ⁵	75,6	185,00	79,9	168,00	71,2	516,50	111,7	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,16/-	117,3
November	11,77 ⁵	68,5	9,20	70,4	174,00	75,2	164,75	69,8	483,25	104,5	11,35	105,1	1,30	77,4	72/6	99,3	70,5/-	113,2
December	12,62 ⁵	73,4	9,35	71,5	166,00	71,7	163,75	69,4	482,00	104,4	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	68,6/6	110,1
6 Januari 1930	12,90	75,0	9,70	74,2	178,00	68,3	160,00	67,8	460,00	99,5	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	70,5/-	113,2
13	12,70	73,8	9,50	72,7	153,00	66,1	152,00	64,4	450,00	97,3	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	71,17/6	115,8

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

doch ook door den onbevredigenden toestand in de katoen-industrie verminderde de vraag en het is zelfs niet onwaarschijnlijk, dat de consumptie van ruwe katoen in het loopende seizoen niet zal meevallen. De

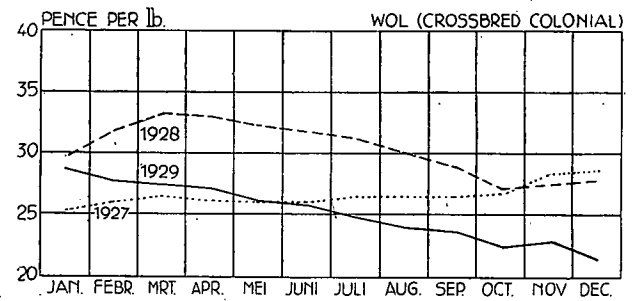
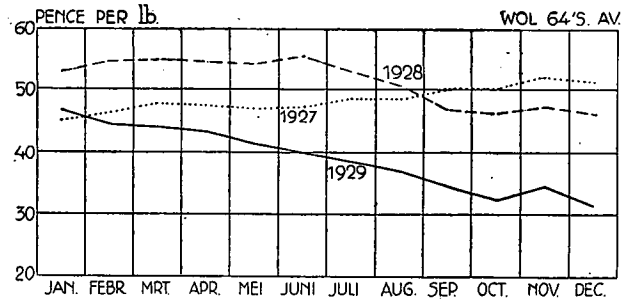
Maart-termijn, die op 1 October in New-York nog 19.33 cents noteerde, was einde December tot 17.32 cents gedaald en de kooplust is niettegenstaande deze daling van circa 10 pCt. niet grooter geworden; de ongunstige toestand in de Vereenigde Staten heeft ook het verbruik daar te lande doen verminderen, terwijl de relatief nog lagere prijzen voor Oost-Indische katoen, Brazil-katoen en andere exotische soorten het gevolg zal hebben, dat de industrie zal trachten, daarvan meer te gebruiken, waardoor de consumptie van Noord-Amerikaansche katoen waarschijnlijk verder zal afnemen.

WOL.

Bij het ter perse gaan van dit nummer was door een ongelukkigen samenloop van omstandigheden, de toelichting van onzen medewerker bij nevenstaande grafieken nog niet binnengekomen. Wij bepalen ons daarom ditmaal tot het afdrucken van de grafische voorstellingen.

RUBBER.

Gedurende het vierde kwartaal hebben de rubberprijzen een niveau bereikt, dat voor die maatschap-

pijen, die onder slechtere dan de gemiddelde productie-voorwaarden werken, een winstbrengend bedrijf haast onmogelijk zal maken.

Onder deze omstandigheden is het slechts begrijpelijk, dat in vakkringen middelen gezocht en plannen overwogen werden, die een ruimere winst voor de geheele rubber-nijverheid zouden kunnen waarborgen. Vooral het Nederlandsche rubberplan, en dat der Rubber Growers' Association trokken de aandacht, vermochten echter — voor zoover bekend — het niet verder te brengen, dan tot een discussie in het openbaar een eenige meer of min platonische sympathiebetuigingen in vakkringen. De critiek van meer „volkswirtschaftlich“ dan „privatwirtschaftlich“ georiën-

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

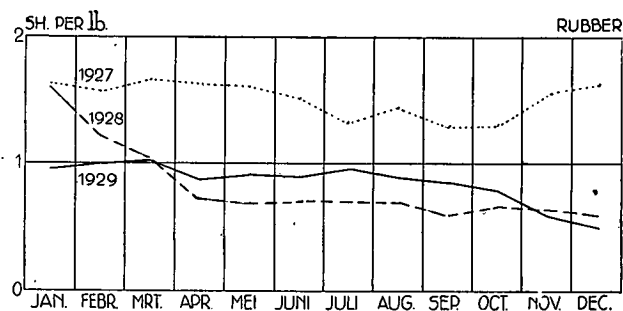
TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ²⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Af. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep 1/2 K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100,0	%	100,0	%
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0		100,0	
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2		92,9	
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5		88,9	
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,12 ⁵	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2		89,9	
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,62 ⁵	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9		89,2	
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3		88,7	
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5		90,4	
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,37 ⁵	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1		89,6	
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,62 ⁵	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4		92,2	
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1		90,2	
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,87 ⁵	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8		89,1	
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,87 ⁵	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8		88,6	
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4		88,9	
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,87 ⁵	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4		88,2	
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,37 ⁵	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7		87,9	
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	92,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8		87,9	
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,87 ⁵	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1		89,2	
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-/9,375	26,3	16,87 ⁵	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7		90,5	
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-/9	25,3	16,62 ⁵	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1		91,2	
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-/9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7		89,8	
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-/9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5		88,2	
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-/9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9		86,6	
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-/8,5	23,9	15,87 ⁵	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5		85,4	
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-/8,8	24,7	14,62 ⁵	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2		83,1	
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-/8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5		85,1	
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-/8,5	23,9	13,92 ⁵	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5		84,8	
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-/9,875	27,9	13,77 ⁵	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2		84,6	
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2		85,4	
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8		85,8	
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-/10,5	29,5	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9		83,9	
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-/10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6		81,7	
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-/10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	91,0		81,9	
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-/11	30,9	13,42 ⁵	71,6	54	88,0	68,50	81,1	91,6		83,7	
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-/10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	91,0		83,6	
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	-/10,125	28,4	13,47 ⁵	71,9	51,75	84,3	64	75,6	91,0		82,0	
188.9/6	72,0	18,45	79,4	32,50	59,1	22,50	76,3	-/9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	90,3		80,5	
182.-/6	69,5	17,50	75,3	34,25	62,3	23,00	78,0	-/8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	88,4		78,8	
178.18/6	68,3	17,25	74,2	31,25	56,8	21,25	72,0	-/8	22,5	12,07 ⁵	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	87,1		78,8	
175.2/6	66,9	17,30 ⁵	74,6 ⁵	31,00 ⁷	56,4 ⁷	20,25 ⁷	68,6 ⁷	-/7,625	21,4	12,00	64,0	35	57,0	61,25 ⁷	72,4 ⁷				
175.-/1	66,8	17,35 ⁶	74,6 ⁶					-/7,125	20,0	11,50	61,3	35	57,0						

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche. ²⁾ = Matting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928).

¹⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence.

³⁾ 3 Jan. ⁴⁾ 10 Jan. ⁵⁾ 9 Jan.

teerde kringen was, vooral voor het Nederlandsche plan, veelal verre van gunstig, waar het in de bedoeling lag, een — althans volgens den ontwerper van dit plan — verbeterende situatie door achterhouding van een deel der productie te forceeren, en een soort „corner” te creëeren. Een dergelijke maatregel zou kunnen worden toegepast, als tal van rubber-producenten zich ten ondergang zagen opgeschreven, niet echter, als de situatie toch reeds, voor hen gunstig werd geacht. Trouwens deze beoordeeling van den toestand bleek óók niet juist te zijn, en de wekelijkse cijfers van de voorraden in London toonen een voor de producenten weinig voldoening schenkende accumulatie van onverkochte hoeveelheden aan. Houdt men voorts rekening met het feit, dat Amerika's rubberverbruik gedurende de laatste maanden aanzienlijk is verminderd en dat een weinig bevredigende

ontwikkeling in de automobiel-industrie, die immers onder den achteruitgang der conjunctuur lijdt en vermoedelijk nog eenigen tijd zal blijven lijden, te verwachten is, dan is het niettegenstaande een grooter verbruik in Europeesche landen, lang niet zeker, dat de verwachtingen omtrent een evenwicht van winning en verbruik zullen worden verwezenlijkt.

Ook hier zijn twee belangrijke vraagpunten vrijwel duister:

In de eerste plaats tot welk niveau de rubberprijs zal moeten dalen, alvorens een gevoelige vermindering der inlandsche productie intreedt, en verder, bij welken prijs voor crude rubber de winning van geregenereerde rubber geen voordeelen zal opleveren.

De eerstvolgende maanden zullen wellicht hierop een practisch antwoord geven, doch deze maanden rechtvaardigen, zoolang dit antwoord niet is gegeven, en geen ingrijpende verandering der conjunctuur in het verschieft is, geen optimistische beoordeeling voor de naaste toekomst. Hierin staat het artikel rubber trouwens niet alleen, maar deelt het lot van andere koloniale voortbrengselen.

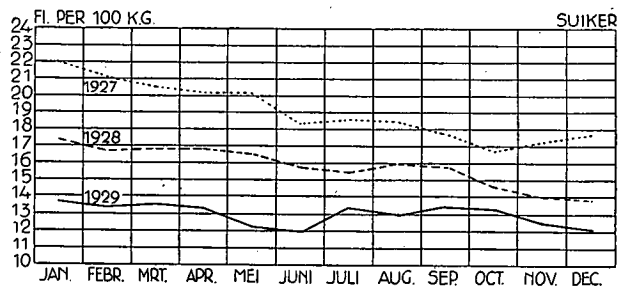
SUIKER.

De Europeesche bietoogsten, die aanvankelijk werden geraamd minder te zullen opleveren dan verleden jaar, bleken over het algemeen niet noemenswaard van de droogte geleden te hebben, zoodat de oogsten in de meeste landen tenslotte zeer normale cijfers te zien gaven en het totaal van Europa met uitzondering van Rusland de opbrengst van 1928/29 nog ietwat zal overtreffen.

Dit oefende een deprimeerenden invloed op de suikermarkten uit, terwijl Raffinadeurs in Amerika er in versterkt werden hun reeds lang gevoerde politiek, om slechts naar gelang van hoognoodige consumptie-behoeften te koopen, vol te houden, waarbij de aangroeiende voorraden in de Atlantische havens verder medewerkten. Weliswaar was in Cuba een Verkoopcentrale gesticht, waardoor de afzet van het product aldaar thans in één hand ligt, doch een groot gedeelte van de voorraden op Cuba was reeds in de tweede hand overgegaan en kon alleen tot dalende prijzen herverkocht worden.

Het begin van de nieuwe maalcampagne werd door de Cubaansche Regeering vastgesteld op, niet vóór 15 Januari.

Op Java ging weinig om, doordat Producenten te

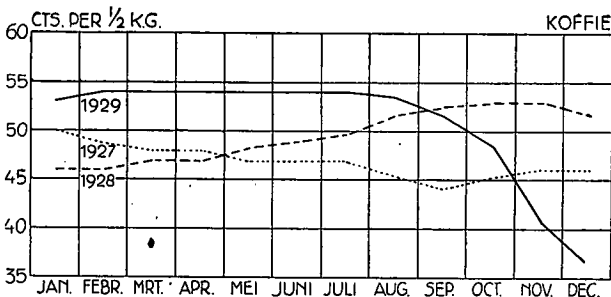
hooge vraagprijzen stelden. Voor enkele partijen Hoofdsuiker No. 16 en hooger konden de V.I.S.P. nog f 11 per 100 KG. bedingen, doch verder bepaalden de afdoeningen zich tot tweedehands partijen. Belangrijke partijen Bietsuiker konden naar Britsch-Indië verkocht worden, omdat deze Suiker goedkoper aangeboden werd dan Java-vuiker.

In Engeland werd de suikermarkt vooral verontzucht door de onzekerheid wat het a.s. Budget zal brengen ten opzichte van de toekomstige suikerwetgeving.

Allerwegen was het afgelopen kwartaal dus weinig bemoedigend. Ook de in October op de New-Yorksche Effectenbeurs plaats gehad hebbende debacle heeft op de Suikermarkt — evenals op alle goederenmarkten — haren invloed doen gelden.

KOFFIE.

In den loop van het vierde kwartaal daalde de prijs van loco Robusta Koffie W.I.B. van 51 ct. op 35 ct. en van loco Superior Santos van 59 ct. op 40 ct., alles per ½ KG. De oorzaak van deze belangrijke daling lag in de moeilijkheden, waarin Brazilië, dat reeds sedert jaren de koffieprijzen kunstmatig had hoog gehouden door rantsoeneering der uitvoerhavens, ten slotte geraakt is door den geweldigen omvang van den loopenden oogst. Het bleek in October, dat het zoogenaamde Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo, dat officieel met de Braziliaansche koffië-valorisatie was belast, niet over voldoende middelen beschikte om op de groote hoeveelheden koffië, welke van de plantages naar het binnenland van Sao

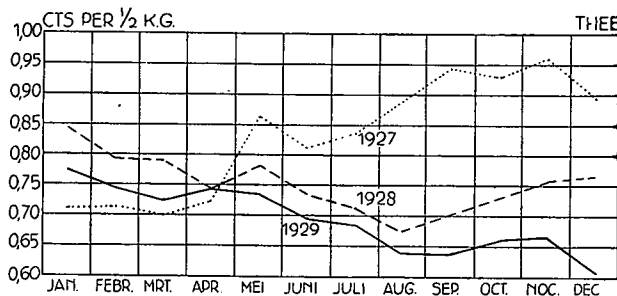
Paulo werden verzonden, de gebruikelijke voorschotten aan de planters te verstrekken. Pogingen om aan het benodigde geld te komen door in Amerika of in Europa leeningen te sluiten, mislukten voor het grootste gedeelte. Aan de termijnmarkten ontstond door gedwongen verkoopen voor rekening van houders, die niet in staat waren de plotseling ontstane prijsverschillen aan te zuiveren, een paniek en de prijzen daalden met groote sprongen. Aan het einde van December was de stemming nog steeds zeer kalm en zelfs meestal flauw, doch de daling was toen tot staan gekomen.

THEE.

In het vorige kwartaal-overzicht spraken wij de verwachting uit, dat het mocht worden betwijfeld of de betere theeprijzen, die tegen het einde van 1928 konden worden bedongen, zich in 1929 zouden herhalen. Inderdaad is zulks niet het geval geweest. Integendeel. Terwijl de prijzen in het vierde kwartaal zich vrijwel op hetzelfde niveau bleven bewegen, trad aan het slot een vrij scherpe daling in, welke des te

meer bevreemdend was, omdat toen de Nederlandsch-Indische thee-producenten, vereenigd in de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië, zich reeds in beginsel hadden uitgesproken voor een samenwerking met de Britsch-Indische en Ceylon-producenten-vereeningen en voor een gemiddelde productie-vermindering met 10 pCt. van den Nederlandsch-Indischen thee-oogst in 1930, natuurlijk onder voorbehoud van een medegaan der in Nederlandsch-Indië gevestigde producenten en van een dienovereenkomstige beperking in Britsch-Indië en Ceylon.

Bij het bezien der gemiddelde veilingprijzen dient men te bedenken, dat een lichte stijging of daling nog niet steeds een aanwijzing geeft voor hogere of lagere prijzen. Immers het gemiddelde wordt mede beïnvloed door de verhouding tusschen de hoeveelheid ordinaire en superieure soorten in het veiling-aanbod.

Behalve de oogstbeperking, wier vermoedelijke gevolgen reeds in dit blad werden uiteengezet¹⁾, valt als belangrijk feit in het 4e kwartaal nog te vermelden de onderhandelingen, die te Londen plaats vonden tusschen thee-producenten en vertegenwoordigers der Russische handelscentrale nopens den aankoop door Rusland van 40 à 50 miljoen lbs. thee boven de normale hoeveelheid, door Rusland in de laatste jaren uit Londen betrokken.

Een en ander hield verband met de stopzetting der Russisch-Chineesche handelsbetrekkingen. Later bleek het, dat de Russen slechts bereid zouden zijn ca. 15 miljoen lbs., extra op te nemen, welke hoeveelheid uiteraard geheel of gedeeltelijk op crediet zal moeten worden geleverd.

Volgens sommiger inzicht is deze hoeveelheid echter te klein om voor producenten van belang te zijn. De Londensche voorraden van ca. 220 miljoen lbs. zouden daardoor niet noemenswaardig afnemen en bovendien hebben de producenten in de beperkingsmaatregelen een heel wat krachtiger middel tot saneering van de theemarkt in handen.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 18 December jl.

(Vervolg van blz. 59.)

Dr. Niemeijer bespreekt daarna de vraag, welk soort aandelen voor belegging door levensverzekeringmaatschappijen in aanmerking komt en welke regelen bij aan- of verkoop moeten gelden.

„Op den voorgrond moet m.i. gesteld worden het beginsel der *risico-verdeeling*. Past men dit alles beheerschende principe niet toe, dan loopt men groot gevaar, dat te ernstige schommelingen in de koersen der aandelen de financiële positie van een levensverzekeringmaatschappij ernstig kunnen bedreigen. Aangezien groote levensverzekeringmaatschappijen risico-verdeeling beter kunnen doorvoeren dan kleine, brengt dat met zich mede, dat aandelen zich als belegging voor de laatste niet zoo goed leenen als voor de eerste, tenzij de kleine maatschappijen aandelen kopen van maatschappijen, waarin de risico-verdeeling al tot uiting is gebracht. Ik heb de z.g. investment-trusts op het oog — niet zoo zeer de gespecialiseerde trusts, die in Amerika momenteel als paddestoelen uit den grond verrijzen en die vaak tot doel hebben de controle over één of meerdere maatschap-

prijzen te verwerven, als wel de zuivere beleggings-trusts, die speciaal in Schotland en Engeland op een mooi verleden kunnen bogen en die, naar ik meen, ook nog een schoone toekomst voor zich hebben. Het cenige bezwaar aan het koopen van aandelen van deze Engelsche investment-trusts verbonden is, dat op de dividenden 20 pCt. tax drukt. Dat heeft tot gevolg, dat het rendement meestal miniem is. En nu mag de redacteur van de rubriek „Beurs en Nijverheid” van het Algemeen Handelsblad, die in Februari 1929 in dat blad twee artikelen aan de beleggingspolitiek van levensverzekeringmaatschappijen wijdt, het uit den boeze achten, dat levensverzekeringmaatschappijen tot aankoop van aandelen overgaan met het oog op het rendement, ik ben van meening, dat juist het mooie rendement, dat aandelen, zooals de bovenvermelde proeven aantoonen, doorgaans geven, één der aantrekkelijkheden ervan is. Natuurlijk mag men zich niet laten verleiden tot aankoop van speculatieve, ongezonde aandelen omdat zij een mooi rendement afwerpen, doch als het aandeel op zichzelf safe is, is er m.i. niet de minste reden om niet rendements-overwegingen te laten gelden.

Tegen buitenlandsche aandelen zou ik ook niet het minste bezwaar hebben, al zal hier, met zoo mogelijk nog meer zorg dan bij de aandelen van maatschappijen uit het eigen land, een grondig onderzoek dienen te worden ingesteld naar de balans-positie, de dividend-politiek, de toekomstmogelijkheden enz. van de betreffende maatschappij.

Cultuurmaatschappijen worden vaak als contra-bande op den beleggingsstaat van een levensverzekeringmaatschappij aangemerkt. Terecht m.i., als het vermogen van die levensverzekeringmaatschappij klein is, doch ten onrechte, indien zij over groote kapitalen beschikt. Het verloop van den aandelenkoers zal uit den aard der zaak niet zoo regelmatig zijn als bijv. bij banken, doch aandelen moeten niet worden beschouwd als een belegging op korten, doch op langen termijn en dat in aanmerking genomen, is er op den beleggingsstaat wel degelijk voor cultuur-aandelen plaats.

Wanneer men dan bovendien nog bij voorkeur dit soort aandelen in tijden van misoogst koopt en niet boven aankoopwaarde in de balans brengt, schijnt mij het risico aan zulk een bezit inhaerent, niet overmatig groot.

Een vraag, welke ongetwijfeld vele beleggers zich meerdere malen hebben gesteld, is, of het in het algemeen niet wenschelijker is, laag-genoteerde dan hoog-geprijsde aandelen te koopen. Men redeneert dan, dat aan aandelen, welke zich op een hoog koersniveau bevinden, méer risico is verbonden. In dit betoog schuilt een grond van waarheid, aangezien de koers van een fonds, dat hoog genoteerd staat, meer kan dalen dan een fonds, dat op pari staat. De praktijk leert echter anders. De hoog-geprijsde aandelen zijn gewoonlijk van die maatschappijen, die de beste winstmogelijkheden bieden, zich in een stadium van uitbreiding bevinden of de sterkste reserves bezitten. Uit door De Nieuwe Financier en Kapitalist in haar nummer van 21 Juli 1929 gemaakte berekeningen blijkt dan ook, dat van 2 aandelen-portefeuilles, welke geacht worden in 1920 te zijn aangekocht en ongeveer gelijke aanschaffingswaarde te hebben gehad, die der hoog-geprijsde aandelen in 9 jaren een opbrengst van 65 pCt., die der laag-genoteerde aandelen van 40 pCt. hebben afgeworpen, overeenkomende met een jaarlijksch rendement van resp. 7 en 4 pCt. (claims en bonusaandelen hierbij in aanmerking genomen).

Tot slot eenige conclusies.

Aandelen van goed geleide ondernemingen, banken, industriele-, handels-, public utility-, scheepvaart-, spoorweg-, cultuur- of andere maatschappijen, waarvan een belangrijk deel van de winst wordt gebruikt voor afschrijvingen of toevoeging aan de re-

services, vormen een aantrekkelijk bezit, zoowel uit een oogpunt van rendement in den vorm van dividend of claims, als wat betreft mogelijke kapitaalwinst. Daar aan- en verkoop van aandelen in het algemeen een bijzondere kennis van marktverhoudingen en een juist inzicht in economische verschijnselen vereischen, heeft zulks tot gevolg, dat aan het beleggen in aandelen zekere risico's verbonden zijn, die echter voor kleine geldbeleggers beduidend zwaarder tellen dan voor groote. Evenwel, ook voor deze laatste bestaat dat risico — zij het dan ook in mindere mate — en de beste beleggingspolitiek voor een levensverzekeringmaatschappij lijkt mij dan ook een bescheiden bedrag, hoogstens 10 pCt. van het totaal bezit uitmakend, in aandelen te beleggen. Speciaal de extra-reserves kunnen daartoe heel goed dienen.

Durft men het risico van een uitgebreid bezit in aandelen niet aan, doch wil men zich niettemin de kans openen te kunnen profiteeren van de door de geldopnemende maatschappijen te maken winsten, dan kan men zich interesseeren bij winstdeeltende obligaties, obligaties met een optie op aandelen of converteerbare obligaties. Preferente aandelen, die als de maatschappij, welke ze uitgeeft, misgaat, bij eventuele reorganisatie, meestal het loodje leggen, komen m.i. slechts in aanmerking als zij maatschappijen betreffen, die financieel zeer krachtig zijn en die gedurende een lange reeks van jaren op mooie winsten hebben kunnen bogen.”

* * *

Ongeveer gelijktijdig met dit artikel is een boek verschenen over de ontwikkeling van de levensverzekering in Nederland gedurende de laatste 25 jaar¹⁾, waarin Dr. G. H. Hintzen een bijdrage geleverd heeft over de beleggingspolitiek bij de levensverzekering. Ook Dr. Hintzen betoont zich hierin een voorstander van belegging in aandelen door levensverzekeringmaatschappijen, maar wijst tevens op de gevaren van een dergelijke politiek, die daarom met voorzichtigheid moet worden toegepast. In verband met het groote belang van deze quaestie laten wij Dr. H. hier zelf aan het woord.

„De medaille heeft echter haar keerzijde. Men heeft zich slechts de lotgevallen van groote ondernemingen te herinneren, om een minder optimistischen kijk op de zaak te verkrijgen — ondernemingen die aan de beurs in hooge gunst stonden, onder een gunstig bekend bestuur zich krachtig ontwikkelden, hooge dividenden uitkeerden, om tenslotte onder te gaan of jaren behoeften om weder tot eenige welvaart te geraken. Het buitenland bleef voor die ervaringen allerminst gespaard. En hoe vaak hebben bevoegde „insiders” daarentegen zich in hun prognose vergist en zijn zij later door de beurs beschaamd!

Achter ons ligt een tijdperk van buitengewoon sterke economische expansie, die zelfs na den oorlog, door alle depressie heen, ongedacht groote afmetingen heeft aangenomen. Door technische vinding, door arbeidsbesparing, door fusie op groote schaal, is het productief vermogen van een aantal ondernemingen geweldig gegroeid, en het is verklaarbaar, dat het daarheen gevloede kapitaal een hooge rente heeft afgeworpen.

Ook ons land heeft aan die industriele ontwikkeling deelgenomen, en daarnaast geeft het in Indië in cultures vastgelegde kapitaal hoogst aanzienlijke cijfers te zien, zoodat de toestand van heden een gansch ander beeld vertoont dan een 25-tal jaren ge-

¹⁾ Dit boek, dat opgedragen is aan den heer J. W. Niemeijer ter gelegenheid van zijn 25-jarige ambtsvervulling als directeur der Nationale Levensverzekering-Bank, geeft in groote trekken een duidelijk beeld van de ontwikkeling van het Nederlandsche levensverzekeringbedrijf gedurende de laatste 25 jaren. Niet minder dan 17 onderwerpen worden er door deskundige schrijvers in behandeld. Een boek, dat wij in vele handen wenschen. (Uitgegeven bij M. Wijn en Zonen, Rotterdam. Prijs f 3.50).

leden. De beursstaten leveren daarvan een onomstootelijk bewijs. Gevolg daarvan was verhoogde belangstelling voor die industriele- en cultuurfondsen, terwijl de belangstelling voor Amerikaanse aandelen, die de kooper dikwijls slechts bij name kende, verflauwde. Die fondsen nemen dan ook naast obligatiën bij den belegger een belangrijke plaats in, maar ook bij den speculant, waardoor de koersen sterk zijn opgedreven en het de vraag is of aandelen in overigens zeer productieve ondernemingen uit het oogpunt van rentabiliteit nog wel een zoo begeerlijk object bieden.

Ook zou het van een te ver gedreven optimisme getuigen, om van de toekomst een zoo gestadig toenemenden groei te verwachten als het verleden heeft aanschouwd. Voorspellingen in die richting zijn altijd gevaarlijk. Maar bij al die tot voorzichtigheid manende beschouwingen is er ook gegronde reden voor de opvatting, dat de expansie voorloopig haar einde nog niet heeft bereikt, en laat het zich aanzien, dat oude en nieuwe ondernemingen in wetenschappelijke vinding en techniek bronnen zullen vinden voor aanzienlijke versterking der volkswelvaart.”

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

Wij hebben reeds geruimen tijd de behoefte gevoeld om de vele indexcijfers, welke wij in ons weekblad publiceeren, aan te vullen met enkele indices van effectenkoersen. Het doet ons daarom genoegen thans te kunnen berichten, dat voortaan maandelijks een indexcijfer van effecten door ons zal worden gepubliceerd. Dank zij de welwillende medewerking van de directie van de *Bank voor Handel en Scheepvaart* te Rotterdam kunnen wij hiertoe overgaan.

Deze instelling, die vanaf het begin van het vorige jaar dagelijks een opstelling maakt van de koersfluctuaties van twaalf aandeelengroepen en wekelijks de totale beurswaarde berekent van nagenoeg alle aandelen en preferente aandelen van Nederlandsche ondernemingen, zal ons voortaan elke maand deze gegevens ter beschikking stellen.

Bij dit overzicht, dat wij hier voor de eerste maal publiceeren, diene de volgende toelichting.

Het cijfer van elke groep in de verschillende maanden stelt voor het rekenkundig gemiddelde van de dagelijksche koersen der voornaamste maatschappijen.

Deze groepen vertegenwoordigen de in de prijscourant, uitgegeven door de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, voorkomende fondsenrubrieken benevens een rubriek kunstzijdewaarden.

Het aantal fondsen in elke groep is verschillend. Voor Banken bedraagt het 3, voor Electriciteit 2, voor Handelondernemingen 3, voor Industrie 7, voor Kunstzijde 2, voor Mijnbouw 3, voor Olie 1, voor Rubber 4, voor Scheepvaart 3, voor Suiker 2, voor Tabak 3 en voor Thee 2 fondsen.

Het algemeen indexcijfer staat geheel onafhankelijk van de andere indexcijfers, daar het wekelijks berekend is uit de totale beurswaarde van nagenoeg alle aandelen en preferente aandelen van Nederlandsche ondernemingen, die opgenomen zijn in de Prijscourant, uitgegeven door de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.

In volgorde der genoemde Prijscourant wordt van elk dier ondernemingen afzonderlijk de beurswaarde van het door haar uitgegeven gewone en in casu ook van het preferente aandelenkapitaal berekend. De aldus gevonden bedragen worden opgeteld. Uit deze som wordt het indexgetal afgeleid door reductie in verhouding tot de basis — 2 Januari 1929 — f 5.275.293.000 = 100.

Van eenige ondernemingen moesten de aandelenkapitalen buiten beschouwing blijven ter vermijding van dubbele opneming. Zoo werden niet opgenomen: de gewone aandelenkapitalen van de N.V. Van den Bergh's Fabr. en Anton Jurgens' Vereenigde Fabr., waar de aandelen van deze maatschappijen grotendeels gehouden worden door de N.V. Margarine Unie; ook niet N.V. Nederlandsche Scheepvaart Unie,

Indexcijfers van 12 aandeelgroepen der Amsterdamsche effectenbeurs.

Namen der groepen	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	October	Nov.	Dec.
Banken.....	158.8	165.0	166.0	162.7	161.8	155.3	157.8	154.4	159.4	156.5	151.4	150.4
Electriciteit....	308.5	316.9	310.5	328.0	361.5	375.2	366.2	375.2	378.4	335.3	301.1	292.8
Handelsondern.	180.0	182.0	183.3	178.2	170.4	167.4	166.0	165.9	169.9	158.0	150.2	144.6
Industrie.....	420.9	427.3	421.8	418.2	435.6	455.3	462.2	489.4	482.0	427.3	384.1	368.7
Kunstzijde.....	309.3	286.9	280.3	274.8	281.4	292.5	258.3	259.0	219.5	185.4	144.3	124.4
Mijnbouw.....	300.4	297.6	291.6	275.8	269.2	273.5	272.2	276.9	280.9	254.0	218.9	213.9
Olie.....	399.0	386.3	394.8	394.9	393.4	404.2	392.0	396.8	431.7	435.4	398.3	396.7
Rubber.....	256.1	273.9	270.8	238.6	242.2	234.2	244.4	248.8	247.2	225.4	174.6	145.7
Scheepvaart....	142.0	139.9	140.6	135.4	128.5	126.6	122.9	121.2	120.1	113.0	106.2	103.4
Suiker.....	411.7	412.8	412.0	400.8	401.8	403.2	402.3	400.8	414.7	397.5	366.9	356.1
Tabak.....	579.4	576.6	559.1	514.4	485.5	459.9	451.6	462.4	470.3	453.3	426.7	408.3
Thee.....	468.1	458.3	442.3	458.5	472.9	445.7	447.6	443.4	433.2	423.8	406.4	418.2

Schommelingen in het aandeelen-indexcijfer.

2 Jan. 1929 f 5.275.293.000 = 100.

2 Jan.	100.0	8 Mei	102.7	11 Sept.	110.2
9 "	101.1	15 "	103.3	18 "	111.9
16 "	100.9	22 "	103.7	25 "	109.4
23 "	102.4	29 "	104.3	2 Oct.	105.4
30 "	102.0	5 Juni	105.1	9 "	109.1
6 Febr.	103.0	13 "	106.0	16 "	106.6
13 "	102.2	19 "	104.9	23 "	103.1
20 "	102.3	26 "	104.4	30 "	96.1
27 "	102.9	3 Juli	103.8	6 Nov.	96.4
6 Mrt.	103.3	10 "	104.4	13 "	91.3
13 "	102.7	17 "	104.1	20 "	95.6
20 "	102.2	24 "	103.9	27 "	93.9
27 "	101.5	31 "	105.2	4 Dec.	95.0
3 April	102.9	7 Aug.	105.5	11 "	93.8
10 "	101.4	14 "	106.8	18 "	92.1
17 "	101.0	21 "	107.8	27 "	91.5
24 "	101.8	28 "	110.9		
1 Mei	102.2	4 Sept.	112.0		

doch wel de N.V. Stoomvaart Mij. „Nederland", Rotterdamse Lloyd en Kon. Paketvaart Mij.;

ook niet N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, doch wel N.V. Gemeenschappelijk Bezit van aandelen van Philips' Gloeilampenfabrieken;

ook niet N.V. Dordtsche Petroleum Industrie Mij., doch wel N.V. Kon. Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië.

Voorts is eene correctie toegepast met het oog op de omstandigheid, dat een belangrijk deel van het aandeelenkapitaal der N.V. Kon. Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië zich niet in Nederlandsche, doch in buitenlandse handen bevindt. Van het gewone kapitaal dezer Maatschappij ad f 490 miljoen is slechts nominaal f 326 miljoen in de berekening opgenomen. Deze correctie heeft bovendien het voordeel, dat het overwicht, door het machtige gewone aandeelenkapitaal dezer Maatschappij op de vorming van het indexcijfer uitgeoefend, eenigszins getemperd wordt en meer in overeenstemming is gebracht met het belang, dat de N.V. Kon. Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië inneemt in het Nederlandsch nationaal vermogen.

Eene ongewenschte storing in het indexcijfer wanneer in den loop van het statistiekjaar het totale nominale beurskapitaal, dat het voorwerp is der berekening, wijziging ondergaat, zooals het gevolg kan zijn van aandeelenuitgiften, nieuwe opnamen van maatschappijen in de Officieele Prijscourant, doch ook van afstempeling van aandelen tot een geringer nominaal kapitaal enz. wordt voorkomen door van het tijdstip af, waarop de bedoelde wijziging ingaat, de berekening niet langer te doen steunen op de basis berekend voor den eersten beursdag van het statistiekjaar (voor dit jaar 2 Jan. 1929: f 5.275.293.000 = 100), doch dit bedrag dusdanig te vermeerderen of te verminderen als het geval geweest zou zijn, indien de bedoelde wijzigingen reeds op den eersten beursdag van het statistiekjaar bestonden.

Gedurende het tijdsverloop tusschen het openstellen eener aandelen-emissie met recht van voorkeur voor

oude aandeelhouders en de betaling der nieuwe aandelen wordt eene correctie noodig wegens den invloed op het indexcijfer als gevolg van de koersdaling door het verhandelen ex claim en wordt deze correctie verkregen door eene aan de claim gelijkwaardige verhooging van den aandelenkoers.

Emissies in 1929.

De aandelen, obligatiën enz., welke h. t. l. gedurende 1929 bij openbare inschrijving zijn aangeboden, zijn als volgt over de verschillende categorieën geldnemers verdeeld (alles in duizenden gulden reël).

	Jaartotaal ¹⁾	Aandelen	Obligatiën en andere vaste rentedragende fondsen
	f	f	f
Staatsleeningen ²⁾	78.215 ³⁾	—	78.215
Prov. en Gemeentel. leeningen	72.193 ⁴⁾	—	72.193
Bank- en Credietinstellingen	3.776	2.413	1.363
Hypotheekbanken	12.651 ⁵⁾	8.977	3.674
Industriele Ondernemingen.	256.407 ⁶⁾	231.777	24.630
Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Waterl. Mij.	26.384	6.920	19.464
Handelsondernemingen.....	6.182	6.182	—
Mijnbouwondernemingen	8.098	4.160	3.938
Rubber-Maatschappijen.....	2.730	2.180	550
Scheepvaart-Maatschappijen .	24.675	24.550	125
Suikerondernemingen	10.000	—	10.000
Thee-ondernemingen	285	285	—
Petroleumondernemingen....	1.866	—	1.866
Div. Cultuurondernemingen .	3.731	3.004	727
Diversen ⁷⁾	10.098	6.194	3.904
Spoorweg-Maatschappijen....	5.988	1.200	4.788
Tramweg-Maatschappijen	315	315	—
	523.594 ⁸⁾	298.157	225.437

¹⁾ De Shell Union Oil Corp., de Standard Milling Comp. en de Comp. Nat. de Matières colorantes et Manufactures de produits chimiques du Nord Réunies „Etabliss. Kuhlmann" werden abusievelijk voor de volle bedragen in onze statistiek opgenomen in plaats van onder „inschrijving op een beperkt bedrag" te worden vermeld. Bij de Bank- en Credietinstellingen werd de Kreditbank für Auslands- und Kolonialdeutsche f 1.000.000 7½ % 15-jar. obl. à 97½ % abusievelijk tweemaal opgenomen. Het totaalbedrag der emissies wordt hierdoor dus f 75.000.000 + f 16.250.000 + f 14.500.000 + f 975.000 = f 106.725.000 kleiner.

²⁾ Exclusief schatkistbilj. en -promessen, waarvan in 1929 f 109.519 (nom.) meer werden uitgegeven dan afgelost.

³⁾ Waarvan voor conversie nom. f 60.291. ✓

⁴⁾ Id. f 15.392.

⁵⁾ Id. f 1.000. (Daar bij de uitgifte van f 1.000.000 obl. Rott. Scheepshyp.bank noch het aantal der omgewisselde 4½ % obl. à 96½ %, noch dat der omgewisselde 5 % obl. à 100 % bekend is, werd voor deze uitgifte het nom. bedrag vermeld.)

⁶⁾ Id. f 4.400 (voor de emissie van f 4.000.000 5 % obl. N.V. Mij. t. vervaard. v. Snijmachines volgens v. Berkel's Patent à 100 % waren ook vrije inschrijvingen toegestaan).

⁷⁾ Exclusief R.K. Instellingen: f 32.085 (nom.).

⁸⁾ Na aftrek van het totaalbedrag der conversies blijkt dus, dat in 1929 voor een bedrag van f 442.511 een beroep op de kapitaalmarkt is gedaan.

Deze emissies kunnen als volgt naar de landen van herkomst worden gespecificeerd (in duizenden guldens reël):

	Jaartotaal	Aandeelen	Oblig. enz.
	f	f	f
Nederland:			
Prov. en Gemeentel. leeningen	69.837	—	69.837
Bank- en Credietinstellingen	2.801	2.413	388
Hypotheekbanken	10.972	8.977	1.995
Industriele Ondernemingen	197.768	190.842	6.926
Electr., Gas-, Tel., Telegr. en Waterl. Mijnen	6.353	1.306	5.047
Handelsondernemingen	2.890	2.890	—
Mijnbouwondernemingen	3.600	3.600	—
Rubber-Maatschappijen	2.730	2.180	550
Scheepvaart-Maatschappijen	22.425	22.300	125
Suikerondernemingen	10.000	—	10.000
Div. Cultuurondernemingen	2.744	2.584	160
Diversen	8.373	6.194	2.179
Tramweg-Maatschappijen	315	315	—
	340.808	243.601	97.207
Ned.-Indië:			
Staatsleeningen	61.298	—	61.298
Electr., Gas-, Tel., Telegr. en Waterl. Mijnen	558	558	—
Mijnbouwondernemingen	560	560	—
Scheepvaart-Maatschappijen	2.250	2.250	—
Thee-Ondernemingen	285	285	—
Div. Cultuurondernemingen	987	420	567
	65.938	4.073	61.865
Amerika:			
Electr., Gas-, Tel., Telegr. en Waterl. Mijnen	9.154	1.968	7.186
Petroleumondernemingen	1.866	—	1.866
Spoorweg-Maatschappijen	1.200	1.200	—
	12.220	3.168	9.052
België:			
Industriele Ondernemingen	15.583	13.025	2.558
Electr., Gas-, Tel., Telegr. en Waterl. Mijnen	910	910	—
Handelsondernemingen	1.360	1.360	—
	17.853	15.295	2.558
Brazilië:			
Staatsleeningen	4.456	—	4.456
Chili:			
Staatsleeningen	5.861	—	5.861
Prov. en Gemeentel. leeningen	2.356	—	2.356
	8.217	—	8.217
Denemarken:			
Industriele Ondernemingen	4.775	4.775	—
Duitschland:			
Bank- en Credietinstellingen	975	—	975
Hypotheekbanken	1.679	—	1.679
Industriele Ondernemingen	4.402	660	3.742
Electr., Gas-, Tel., Telegr. en Waterl. Mijnen	9.409	2.178	7.231
Mijnbouwondernemingen	3.938	—	3.938
Diversen	1.725	—	1.725
	22.128	2.838	19.290
Engeland:			
Industriele Ondernemingen	2.488	—	2.488
Frankrijk:			
Industriele Ondernemingen	7.852	3.836	4.016
Handelsondernemingen	1.932	1.932	—
Spoorweg-Maatschappijen	4.788	—	4.788
	14.572	5.768	8.804
Italië:			
Industriele Ondernemingen	1.450	1.450	—
Roemenië:			
Staatsleeningen	6.600	—	6.600
Zweden:			
Industriele Ondernemingen	4.900	—	4.900
Zwitserland:			
Industriele Ondernemingen	17.189	17.189	—

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Gedurende December werd de geheele vrachtenmarkt beheerscht door een aanhoudende depressie, zoodat ons indexcijfer van vrachten voor de wilde vaart een verdere daling van ruim 2 pCt. aanwijst. Het tegenwoordige cijfer van 100,3, tegenover een gemiddelde van 116,3 voor 1913, is bijna 24 pCt. lager dan op het overeenkomstige tijd-

stip in het vorige jaar. De volgende tabel toont de jongste bewegingen van de verschillende groepen:

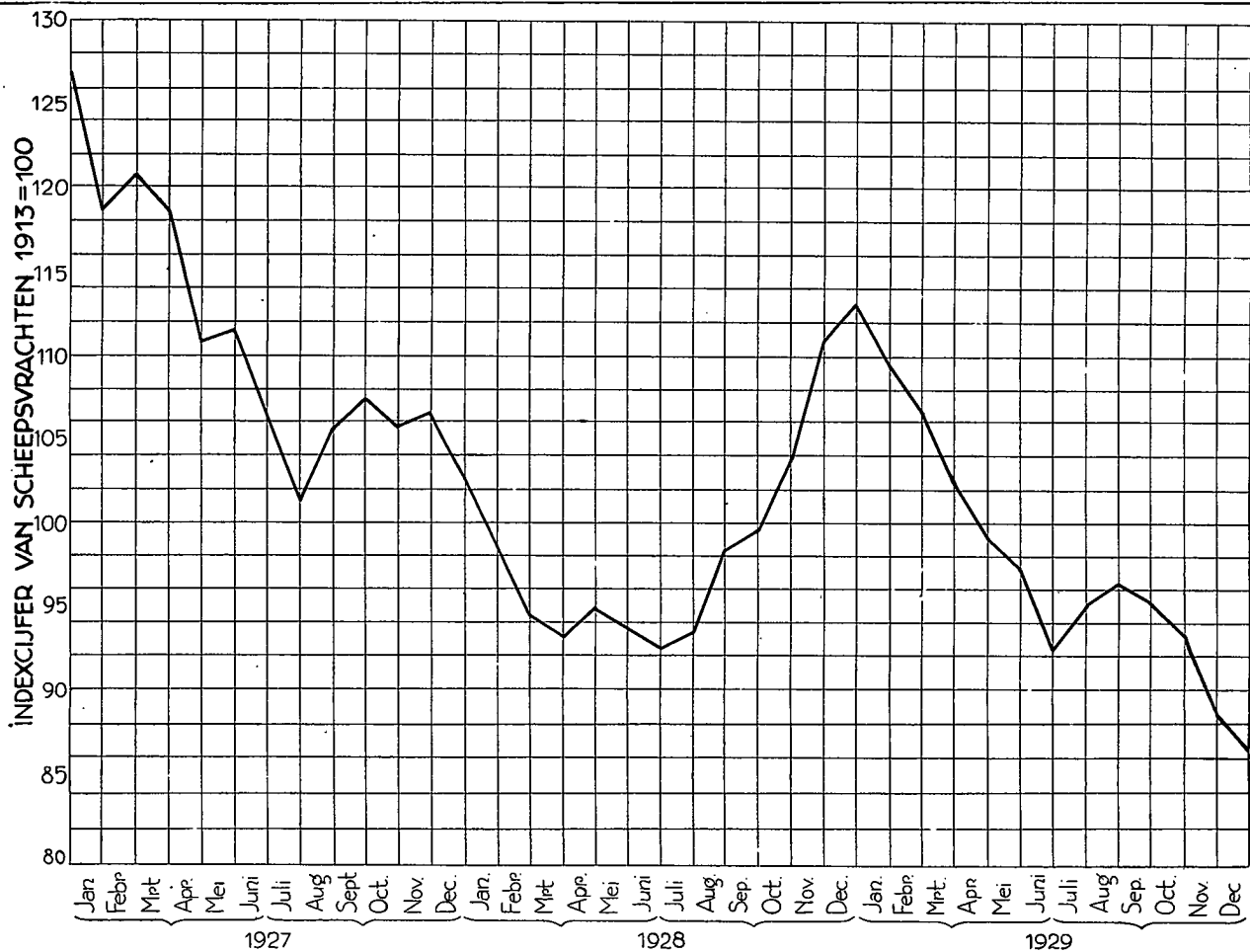
Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis							
(Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd. v. 1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Februari „	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1
Maart „	123,8	122,7	118,5	112,2	118,3	121,1	119,4
April „	117,7	120,5	118,4	106,3	114,7	113,9	115,3
Mei „	119,6	115,6	122,6	109,0	112,6	97,7	113,2
Juni „	124,6	106,4	118,2	104,0	101,0	89,0	107,2
Juli „	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. „	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8
Sept. „	129,7	99,9	112,3	115,3	100,4	107,7	110,9
Oct. „	130,4	98,3	103,1	117,4	95,1	106,8	108,5
Nov. „	124,9	96,9	97,6	110,7	91,6	94,4	102,7
Dec. „	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3

De markt had gedurende de afgelopen maand te lijden van den druk in alle richtingen van vrije tonnage, op zoek naar lading. De thuisvrachten van Zuid-Amerika waren vast op het lage, vroeger bedongen, niveau, maar zoowel van La Plata als van de overige graan-uitvoerende centra was de vraag gering. In de Europeesche wateren daalden de vrachten in alle richtingen door een buitensporig aanbod van schepen tengevolge van de door het stormweder veroorzaakte opstopping en de daaruit voortvloeiende vertragingen in de afscheepavens. De kolenvrachten reageerden scherp zoowel voor ladingen naar Zuid-Amerika als naar de Continentale havens. Uit de volgende tabel blijken de maandelijksche wijzigingen in de indexcijfers van iedere groep en sub-groep; het cijfer 100 representeert het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	139,4	- 11,1
„ „ „ thuisvracht	140,3	- 9,7
Middell. Zee; uitgaande vracht	108,8	- 5,2
„ „ „ thuisvracht	107,3	- 5,3
Noord-Amerika	95,5	- 1,4
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	103,9	- 7,1
„ „ „ thuisvracht	85,2	+ 1,1
Indië; uitgaande vracht	117,9	- 2,1
„ „ „ thuisvracht	100,2	- 1,3
Het verre Oosten, enz.	93,4	+ 1,8
Australië	91,7	- 2,7

De volgende tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913, waarbij het (1913 = 100)

Maand	1925	1927	1928	1929
Januari	114,49	118,59	98,47	109,6
Februari	115,96	120,54	94,33	106,7
Maart	106,63	118,58	93,17	102,6
April	104,24	111,06	94,59	99,1
Mei	98,23	111,41	93,79	97,3
Juni	91,74	106,54	91,29	92,1
Juli	94,90	101,61	93,73	94,8
Augustus	95,87	105,51	98,17	96,1
September	98,19	107,51	99,54	95,3
October	99,49	105,78	103,93	93,3
November	102,23	106,27	110,94	88,3
December	104,67	102,31	113,17	86,2
Jaarl. gemiddeld.	102,22	109,64	98,8	96,8

jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de stopzetting van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens het slechte beeld, dat het van het werkelijk prijsverloop zou geven.

Het jaargemiddelde van ons indexcijfer (1898—1913 = 100) bedraagt voor 1929 112.6, tegen 114.9 voor 1928 en 118.9 voor 1925.

BOEKAANKONDIGING.

Dr. H. Hajnal. *Le Droit du Danube International, avec une préface de M. Charles de Visscher.* La Haye, Martinus Nijhoff. 1929. XII et 325pp. f 9.

De heer Hajnal heeft met zijn nieuwe studie over den Donau in het internationale recht een eerbiedwaardig werk verricht. Een samenvatting van de diplomatieke en juridische geschiedenis van den Donau in de laatste eeuw ontbrak tot heden ten dage. De schrijver heeft deze lacune aangevuld op een wijze, die zijn werk stempelt tot een standaardwerk op het gebied van het rivierenrecht.

Dit oordeel betreft voornamelijk de eerste twee gedeelten, die resp. het Donaurégime van vóór 1856 en van 1856 tot 1919 behandelen. Hier heeft de schr., na een gedetailleerde studie in verschillende politieke archieven, voornamelijk dat te Weenen, gemaakt te hebben, een origineele en heldere studie geschreven. In het derde deel geeft hij een meer summier overzicht (alhoewel dit overzicht zelf meer dan 100 pagina's groot is) van het Donaurecht na het verdrag van Versailles.

In den tijd van het Weener Congres heeft het algemeene volkenrecht zich nog niet tot den Donau uitgestrekt en de positie dezer rivier aan speciale conventies overgelaten. Dit begint te veranderen, sedert de stoomvaart een belangrijke vermeerdering van het verkeer had teweeggebracht, en sedert Turkije, dat wegens gebrek aan belang in de Donau-scheepvaart een vrij liberale politiek gevolgd had, door het meer

intransigente Rusland als oeverstaat aan de Donau-delta was opgevolgd (plm. 1830). De behoefte aan internationale regeling, die zich toen deed gelden, werd echter eerst in 1856, tijdens het Congres van Parijs bevredigd.

Het is merkwaardig te constateeren, dat, terwijl de andere internationale rivieren elk slechts aan één régime zijn onderworpen, over den Donau sedert 1856 een dubbel régime heeft geheerscht: dat van de z.g. Europeesche Commissie over de Delta en omgeving, en (theoretisch) dat van de z.g. Internationale Commissie over het andere gedeelte der rivier. De vorming van de Europeesche Commissie schijnt zijn hoofdoorzaak te hebben gehad in Engeland's belang een ongestoorde scheepvaart aan de Donaumonden gegarandeerd te zien. Omdat in 1856 de internationale rivierencommissies nog slechts uit vertegenwoordigers der oeverstaten waren samengesteld, moesten de Groote Mogendheden, teneinde in het beheer van den Donau medezeggenschap te bezitten, tot de vorming van deze Europeesche commissie voor de Donaumonden hun toevlucht nemen. Deze Commissie, oorspronkelijk als tijdelijk bedoeld, werd herhaaldelijk verlengd, totdat zij in 1883 permanent werd verklaard. De maatregelen door de Europeesche Staten genomen, om de neutraliteit der Europeesche Commissie te verzekeren, nemen een belangrijke plaats in vele hoofdstukken van het boek in.

Het eigenaardige is, dat Oostenrijk, dat als binnen- en als overstaat een tegenstander van alle inmenging in Donauzaken vanwege niet-oeverstaten zou hebben moeten zijn, in het bestaan der Europeesche Commissie niet ongaarne berustte, teneinde op zijn beurt te bereiken, dat de constitutie van de z.g. Internationale Commissie (voor het overige gedeelte der rivier) niet ter hand genomen werd. Het vreesde nl. van het bestaan der Internationale Commissie een vermindering van zijn economisch overwicht op den Midden-Donau, speciaal vanwege Rusland.

Deze en vele andere interessante quaesties worden

door den auteur met een opmerkelijke objectiviteit behandeld. Zijn uitgebreid bronnenonderzoek geeft hem de gelegenheid, op alle politieke verwickelingen en de herhaalde wijzigingen van het Donaustatuut met een fijn gevoel voor nuances in te gaan, zonder dat daarbij de studie der meer technische kwesties op den achtergrond zou geraken. Het onderwerp is voor Nederland speciaal van belang wegens de analogieën en de contrasten die het Rijnregiem heeft met het regiem van den Donau.

De rechtspositie van de Europeesche Donaucommissie en hare bevoegdheden zoowel tegenover Roemenië als (na 1920) tegenover de verschillende organen van den Volkenbond vormt echter het voornaamste in dit werk behandelde vraagstuk, welks ontwikkeling besproken wordt tot en met het vonnis van het Permanente Hof van Internationale Justitie over de bevoegdheid van de Europeesche Commissie ten opzichte van het riviergebied van Galatz tot Braila.

Wanneer schrijft een Nederlander eens een dergelijk standaardwerk over den Rijn?

Lausanne.

J. C. BAAK.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	November 1929		November 1928	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H-bank plaatselijk	55.175	f 3.380.980.000	55.114	f 3.328.744.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	42.591	„ 3.006.677.000	42.658	„ 2.956.194.000
	1.697	„ 16.117.000	1.628	„ 11.052.000

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.
(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	November 1929	Jan./Nov. 1929	Jan./Nov. 1928
Prod. Steenkolen in tonnen ¹⁾	1.002.219	10.616.879	10.061.465,4
Aantal normale werkdagen	25	281	280

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	November 1929	Jan./Nov. 1929	Jan./Nov. 1928
Netto-productie in tonnen..	22.694 ²⁾	189.600,4	189.464
Aantal normale werkdagen	25	213	272

III. Zoutmijnen.
(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	November 1929	Jan./Nov. 1929	Jan./Nov. 1928
Afgeleverd:			
Geraff. zout	3.962	39.147	36.290
Industriezout	77	711	575
Afvalzout	388	2.143	1.698
Aantal normale werkdagen	26	284	284

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 December 1929	{ 10.901 ³⁾ 26.539 ⁴⁾	151	182
1 December 1928	{ 9.973 ³⁾ 24.447 ⁴⁾	164	146

¹⁾ Sedert 1 Jan. 1929 is hierbij de hoeveelheid kolenslik inbegrepen.
²⁾ 16.945 ton ruwe bruinkool en 5.749 ton bruinkoolbrik.
³⁾ bovengronds. ⁴⁾ ondergronds.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 15 Nov. '29)	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 5 15 Nov. '29	N. Bk. v. Denem. 5 24 Dec. '29
Bk. (Vrsch. in R.C. 5 1/2 15 Nov. '29)	Zweedsche Rbk 4 1/2 1 Jan. '30
Javasche Bank ... 5 1/2 22 Juli '29	Bank v. Noorw. 5 28 Dec. '29
Bank van Engeland 5 12 Dec. '29	Bk. v. Tajecho-
Duitsche Rijksbank 6 1/2 12 Jan. '30	slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk. 3 1/2 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 7 1/2 7 Dec. '29
Belgische Nat. Bnk. 3 1/2 31 Dec. '29	N. Bk. v. Hong. 7 1/2 4 Nov. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 4 1/2 14 Nov. '29	Bank v. Italië. 7 1/2 14 Mrt. '29
Bank van Spanje.. 5 1/2 19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 6 17 Aug. '29

OPEN MARKT.

	1930		1929		1929		1928		1914	
	11 Jan.	6/11 Jan.	30 D. '29/1 Jan. '30	23/28 Dec.	7/12 Jan.	9/14 Jan.	20/24 Juli			
Amsterdam Partic. disc.	2 1/2 16-3	2 1/2 16 3 1/2 16	3 1/2 16-4	3 1/2 16-7/8	4 1/2 16-7/8	4 1/2 16-1/4	4 1/2 16-1/4	3 1/2 16-3/16		
Prolong.	2 1/4	2 1/4 3 1/4	3 1/4 4 1/2	4-5	4 1/2 5	3 1/2 4 1/4	2 1/4 3 1/4			
Londen Daggeld...	3 1/2-4	3 1/4-4	2-5 1/2	2 1/2-4	2 1/4-4	2 1/2-3 1/4	1 3/4-2			
Partic. disc.	4 1/2 16	4 1/2 16-3 1/2 16	4 1/4-5 1/8	4 1/2 16	4 1/4-3 1/8	4 1/4-5 1/8	2 1/4-3 1/4			
Berlijn Daggeld...	5-6 1/2	5-7 1/2	7 1/2-10 2)	6 1/2-9	3 1/2-6	2-6	-			
Partic. disc.										
30-55 d...	6 1/2	6 1/2-3 1/4	7 2)	7	5 7/8-6	5 7/8-6	-			
56-90 d...	6 1/2	6 1/2-3 1/4	7 2)	7	5 7/8-6	5 7/8-6 1/2	2 1/2-1 1/2			
Waren-wchsel.	7	7-1 1/4	7 3/8 2)	7 3/8	6 1/4-5 1/8	6 3/8-7	-			
New York Daggeld 1)	4 1/2-3 1/4	4-3 1/4	5-6 1/2	5 1/2-6 1/4	6-7 1/4	4-3 1/4	1 3/4-2 1/2			
Partic. disc.	4 1/8	4-1 1/8	4-1 1/8	4	5 1/8	3 3/8-1 1/2	-			

1) Koers van 10 Jan. en daaraan voorafgaande weken (tm Vrijdag).
2) Koers van 30 en 31 December 1929.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
7 Jan. 1930	2.48	12.08 1/8	59.18 1/2	9.75 1/2	34.60	99 3/4
8 " 1930	2.48 1/4	12.08 1/2	59.25 1/2	9.75 1/2	34.61 1/2	99 3/4
9 " 1930	2.48 1/8	12.09 1/8	59.28	9.76	34.62	99 3/4
10 " 1930	2.48 1 1/2 16	12.09 1/8	59.31 1/2	9.76	34.62	99 3/4
11 " 1930	2.48 7/16	12.09 1/2	59.32	9.76 1/2	34.62	99 3/4
13 " 1930	2.48 5/8	12.10 5/8	59.34	9.77	34.64 1/2	99 3/4
Laagste d.w. 1)	2.47 3/4	12.08	59.15	9.74 1/2	34.58	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.48 1 1/2 16	12.10 5/8	59.35	9.77	34.65	100
6 Jan. 1930	2.47 1/8	12.08 5/8	59.17	9.75 1/2	34.62	99 3/4
30 Dec. 1929	2.47 1 1/2 16	12.09 1/2	59.24	9.76 1/2	34.70 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaa 2)	Madrid 2)
7 Jan. 1930	48.12 1/2	34.92 1/2	7.34	1.48	12.97	32.---
8 " 1930	48.11 1/2	34.92 1/2	7.34	1.48	12.97 1/2	31.30
9 " 1930	48.11 1/2	34.90	7.35	1.47 1/2	12.97 1/2	30.57 1/2
10 " 1930	48.12 1/2	34.92 1/2	7.34	1.47 1/2	12.99	31.90
11 " 1930	48.12 1/2	34.97 1/2	7.35	1.47 1/2	---	---
13 " 1930	48.14	35.---	7.35	1.48	13.01	33.37 1/2
Laagste d.w. 1)	48.05	34.85	7.31	1.45	12.95	30.---
Hoogste d.w. 1)	48.17	35.---	7.38	1.51	13.04	34.---
6 Jan. 1930	48.10	34.90	7.35	1.48	12.97 1/2	32.60
30 Dec. 1929	48.16 1/2	34.97 1/2	7.36	1.48	12.97 1/2	33.60
Muntpariteit	48.---	35.---	7.36	1.48	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
7 Jan. 1930	66.60	66.42 1/2	66.40	6.24	100 1/2	2.44 3/4
8 " 1930	66.60	66.40	66.40	6.22 1/2	100 1/2	2.44 3/4
9 " 1930	66.62 1/2	66.42 1/2	66.42 1/2	6.24	99 1/2	2.45 1/2
10 " 1930	66.65	66.42 1/2	66.42 1/2	6.23	99 3/4	2.45
11 " 1930	66.65	66.45	66.42	6.24	99 3/8	2.45 1/2
13 " 1930	66.72 1/2	66.47 1/2	66.45	6.24	100 1/2	2.45 3/4
Laagste d.w. 1)	66.55	66.32 1/2	66.32 1/2	6.20	99 1/2	2.44 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.75	66.55	66.52 1/2	6.26	101	2.46
6 Jan. 1930	66.62 1/2	66.40	66.40	6.22	100 1/2	2.45 1/2
30 Dec. 1929	66.77 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.24	102 1/8	2.45
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.
2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/4 en 7.21 1/2.
In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
7 Jan. 1930	4,87 ^{1/16}	3,93 ^{1/8}	23,86 ^{3/4}	40,32 ^{1/8}
8 " 1930	4,87	3,93 ^{1/8}	23,87 ^{7/8}	40,29 ^{1/2}
9 " 1930	4,87 ^{1/16}	3,93 ^{1/8}	23,90	40,29 ^{1/2}
10 " 1930	4,87	3,93 ^{1/8}	23,89	40,25 ^{3/4}
11 " 1930	4,87	3,93	23,88	40,26
13 " 1930	4,86 ^{13/16}	3,93	23,87 ^{1/2}	40,21 ^{1/2}
14 Jan. 1929	4,85 ^{1/32}	3,90 ^{5/8}	23,76	40,09
Muntpariteit...	4,8667	3,90 ^{5/8}	23,81 ^{1/4}	40 ^{1/8}

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	28 Dec. 1929	4 Jan. 1930	6/11 Jan. '30 Laagste	11 Jan. '30 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ^{1/2}	97 ^{1/2}	97 ^{1/16}	97 ^{9/16}
Athene.....	Dr. p. £	375	375	374 ^{3/4}	375 ^{3/4}
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 ^{1/2}	1/10 ^{5/8}	1/10 ^{7/8}	1/10 ^{5/8}
Budapest...	Pen. p. £	27.86	27.86	27.80	27.87
Buenos Aires	d. p. \$	45 ^{1/8}	45 ^{15/32}	44 ^{15/16}	45 ^{1/8}
Calcutta....	Sh. p. rup.	1/5 ^{59/64}	1/5 ^{15/16}	1/5 ^{3/8}	1/5 ^{59/64}
Constantin..	Piast. p. £	10.35	1.030	1.020	1.020
Hongkong...	Sh. p. \$	1/8 ^{5/32}	1/7 ^{15/16}	1/6 ^{1/2}	1/8 ^{1/2}
Kobe.....	Sh. p. yen	2/07 ^{1/64}	2/01 ^{1/64}	2/06 ^{1/32}	2/09 ^{1/32}
Lissabon....	Escu. p. £	108 ^{1/4}	108 ^{1/4}	108	108 ^{1/8}
Mexico 1)....	\$ per £	10.10	10.10	9.95	10.25
Montevideo..	d. per £	46 ^{1/2}	46	45 ^{1/2}	46 ^{1/2}
Montreal...	\$ per £	4.92 ^{7/8}	4.93	4.91 ^{1/2}	4.92 ^{1/2}
Rio de Janeiro	d. per Mil.	5 ^{3/8}	5 ^{28/64}	5 ^{7/32}	5 ^{21/32}
Shanghai...	Sh. p. tael	2/12 ^{1/32}	2/02 ^{1/32}	1/11 ^{1/2}	2/09 ^{1/4}
Singapore...	id. p. \$	2/3 ^{1/4}	2/3 ^{47/64}	2/3 ^{21/32}	2/3 ^{15/16}
Valparaiso 2)	\$ per £	39.70	39.80	39.82	39.84
Warschau...	Zl. p. £	43.47	43.44 ^{1/2}	43.36	43.50

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N.York 2)	Londen
6 Jan. 1930.. 20 ^{5/8} 44 ^{3/4}	6 Jan. 1930... 84/11 ^{1/2}
7 " 1930.. 20 ^{11/16} 44 ^{3/4}	7 " 1930... 84/11
8 " 1930.. 20 ^{3/16} 43 ^{7/8}	8 " 1930... 84/11 ^{1/2}
9 " 1930.. 20 ^{13/16} 44 ^{3/4}	9 " 1930... 84/11 ^{1/2}
10 " 1930.. 20 ^{13/16} 44 ^{1/2}	10 " 1930... 84/11 ^{1/2}
11 " 1930.. 21 ^{1/8} 45 ^{3/8}	11 " 1930... 84/11 ^{1/2}
12 Jan. 1929.. 26 ^{7/16} 57 ^{1/2}	12 Jan. 1929... 84/11 ^{1/2}
27 Juli 1914.. 24 ^{1/16} 59	27 Juli 1914... 84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Dec. 1929	7 Jan. 1930
Saldo bij de Ned. Bank	f 10.472.478,34	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	32.449,87	f 969.334,90
Voorschot op ultimo Nov. 1929 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomstenbelasting	39.744.791,46	39.744.791,46
Voorschotten aan Ned.-Indië	7.665.617,24	10.623.943,34
Id. aan Suriname	12.192.346,84	11.920.140,11
Id. aan Curaçao	954.061,18	969.758,48
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderp.	141.199.999,58	141.419.073,02
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	24.865.812,93	24.839.929,02
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 1)	—	—
Vordering op andere Staatsbedrijven 2)	9.430.309,18	9.660.309,18

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt..	—	f 659.094,13
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 106.717.000,—	117.459.000,—
Schatkistpromessen in omloop	99.090.000,—	100.630.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	—	—
Daggeldleeningen	—	2.000.000,—
Zilverbons in omloop	10.538.294,—	10.277.526,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	25.675.945,57	1.808.040,82
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	15.450.796,31	52.266.518,30
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	200.000,—	250.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	7.659.834,60	7.760.296,99

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	4 Jan. 1930	11 Jan. 1930
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	—	—
Saldo bij de Javasche Bank	f 7.739.000,—	f 4.424.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas	10.451.000,—	12.311.000,—
Schatkistpromessen	300.000,—	300.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	40.695.000,—	40.650.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds	1.490.000,—	7.615.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	546.000,—	467.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Januari 1930.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 54.767.333,47 Bijbnk. " 2.890.938,98 Ag.sch. " 14.173.391,43	f 71.831.663,88
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 219.430.240,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	219.430.240,—
Beleeningen	Hfdbk. f 30.784.077,20 Bijbnk. " 6.296.572,30 Ag.sch. " 46.253.519,88	f 83.334.169,38
Op Effecten	f 80.651.369,38	—
Op Goederen en Spec.	2.682.800,—	83.334.169,38
Voorschotten a. h. Rijk	—	—
Munt Muntmateriaal	Munt, Goud	f 65.014.145,—
Muntmat., Goud	382.443.724,28	—
	f 447.457.869,28	—
Munt, Zilver, enz.	25.371.998,01	—
Muntmat., Zilver	—	472.829.867,291)
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfondsen	—	25.380.296,58
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.200.000,—
Diverse rekeningen	—	33.212.438,63
	f 911.218.675,76	—
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefondsen	7.106.550,55	—
Bijzondere reserve	8.000.000,—	—
Pensioenfondsen	6.288.799,92	—
Bankbiljetten in omloop	819.072.750,—	—
Bankassigatiën in omloop	230.874,13	—
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 3.401.413,19	—
saldo's: f Anderen	31.291.736,38	34.093.149,57
Diverse rekeningen	—	15.826.551,59
	f 911.218.675,76	—
Beschikbaar metaalsaldo	f 130.754.160,38	—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	326.885.375,—	—

1) Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo 1)	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
13 Jan. '30	65.014	382.444	819.073	34.924	130.754	55
6 " '30	65.011	382.444	845.623	23.865	123.312	54
30 Dec. '29	65.022	382.444	851.257	34.093	117.222	53
23 " '29	65.028	382.444	822.973	29.673	131.388	55 ^{1/2}
16 " '29	65.040	382.444	818.252	29.472	132.450	55 ^{1/2}
9 " '29	65.041	382.451	829.225	20.935	130.546	53
14 Jan. '29	67.049	367.495	812.383	50.089	111.083	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
13 Jan. 1930	71.832	—	83.334	219.430	33.212
6 " 1930	72.648	—	94.175	219.271	37.565
30 Dec. 1929	70.683	—	111.000	219.861	37.328
23 " 1929	59.310	—	94.072	218.703	32.797
16 " 1929	60.194	—	85.619	219.574	35.298
9 " 1929	60.124	—	85.699	219.464	34.204
14 Jan. 1929	80.632	—	97.406	220.227	31.906
25 Juli 1914	67.947	—	61.886	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
14 Dec. 1929	665 ^a	1.586	749	1.062	525
7 " 1929	685 ^b	1.632	702	1.060	509
30 Nov. 1929	715 ^a	1.671	560	1.061	504
23 " 1929	706 ^a	1.497	580	1.060	490
15 Dec. 1928	800	1.475	668	1.089	489
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa. 2) f 100.000 bij de Ned. Bank gedep. en f 6.000 goud gekocht. 3) f 100.000 bij de Ned. Bank gedep. en f 7.800 goud gekocht.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
11 Jan. 1930	168.100		292.100	37.700	36.180
4 " 1930	168.700		291.000	38.600	36.860
28 Dec. 1929	168.800		288.800	39.500	37.480
14 Dec. 1929	139.909	27.013	298.372	44.049	29.954
7 " 1929	140.098	27.143	298.304	53.559	26.496
30 Nov. 1929	140.370	26.293	296.714	61.927	23.207
23 " 1929	145.536	25.299	297.779	56.239	29.227
12 Jan. 1929	169.559	22.415	311.319	65.803	41.125
14 Jan. 1928	178.127	17.605	323.023	49.232	121.655*
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
11 Jan. 1930		157.600		***	51
4 " 1930		156.800		***	51
28 Dec. 1929		152.500		***	51
14 Dec. 1929	8.138	28.329	105.998	38.733	49
7 " 1929	8.073	27.868	111.391	42.720	48
30 Nov. 1929	8.093	30.463	115.758	42.820	46
23 " 1929	9.385	32.663	113.618	32.670	48
12 Jan. 1929	7.937	41.251	92.504	49.085	51
14 Jan. 1928	12.977	28.695	108.836	31.561	53
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis $\frac{1}{5}$ metaaldekking.**BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
8 Jan. 1930	149.215	362.922	41.139	15.082	15.285
1 " 1930	146.116	369.783	36.178	42.171	18.014
26 Dec. 1929	140.028	379.574	26.275	22.300	17.735
18 " 1929	140.734	371.698	28.807	10.630	20.566
11 " 1929	137.434	365.158	31.849	8.828	19.470
4 " 1929	134.269	361.086	32.640	9.623	18.731
9 Jan. 1929	154.479	369.518	44.767	14.686	15.969
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
8 Jan. '30	69.886	17.211	75.701	35.574	46.293	36
1 " '30	81.659	12.350	110.297	37.523	36.333	22 ¹⁰ / ₃₂
26 Dec. '29	67.124	8.829	71.049	35.789	26.454	22 ¹⁰ / ₃₂
18 " '29	65.144	9.859	62.065	35.517	29.036	27
11 " '29	60.664	8.860	58.073	36.399	32.276	31 ⁷ / ₃₂
4 " '29	60.429	8.003	58.620	37.498	33.183	31 ¹³ / ₁₆
9 Jan. '29	57.737	10.994	67.491	36.813	44.961	38 ¹⁰ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
3 Jan. '30	42.434	227	7.099	26.611	18.698	2.689	3.200
27 Dec. '29	41.668	222	7.249	27.317	18.693	2.521	3.200
20 " '29	41.388	222	7.291	26.029	18.771	2.543	3.200
13 " '29	41.248	211	7.191	26.608	18.770	2.629	3.200
4 Jan. '29	32.679	732	13.547	22.964	18.510	2.326	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
3 Jan. '30	5.612	2.056	70.288	7.169	3.908	7.113
27 Dec. '29	5.612	1.461	68.571	7.582	4.155	7.851
20 " '29	5.612	1.923	67.149	7.373	4.605	7.345
13 " '29	5.612	1.519	66.904	8.184	4.797	6.921
4 Jan. '29	5.930	1.810	64.183	6.161	5.673	6.264
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluitpost activa.

DUITSCHSE RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Jan. 1930	2.283,8	149,8	403,8	2.369,9	51,2
31 Dec. 1929	2.283,1	149,8	403,6	2.607,7	250,6
23 " 1929	2.264,7	149,8	405,7	2.156,5	98,0
15 " 1929	2.247,1	149,8	390,8	2.090,8	108,6
7 " 1929	2.244,7	149,8	398,2	2.263,0	57,1
7 Jan. 1929	2.729,3	85,6	157,4	2.101,1	54,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Jan. 1930	92,6	581,9	4.604,7	584,5	295,6
31 Dec. 1929	92,5	563,2	5.043,7	755,2	293,2
23 " 1929	92,6	603,3	4.579,0	448,4	296,5
15 " 1929	92,6	664,8	4.588,9	402,1	286,0
7 " 1929	92,6	665,2	4.684,0	438,7	289,5
7 Jan. 1929	92,3	562,5	4.484,2	619,3	299,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Jan. '30, 31, 23, 15, 7 Dec. '29, 7 Jan. '29, resp. 48; 14; 28; 34; 41; 35 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in enwissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
9 Jan. 1929	1175	591	—	826	34	—	2.778	16	157
2 " 1929	1175	613	—	869	40	—	2.787	42	197
26 Dec. 1929	1175	578	—	816	33	—	2.685	58	190
19 " 1929	1146	562	45	784	34	338	2.657	43	160
12 " 1929	1123	565	45	796	32	339	2.684	2	166
10 Jan. 1929	904	569	—	656	34	—	2.395	11	104

1) 1930.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
24 Dec. '29	2.821,6	1.805,9	129,1	762,8	354,9
18 " '29	2.882,8	1.756,1	143,3	737,0	309,4
11 " '29	2.964,1	1.628,2	145,7	768,9	321,8
4 " '29	2.993,0	1.642,1	145,8	872,3	256,5
27 Nov. '29	2.987,4	1.629,5	147,2	912,3	257,3
20 " '29	3.041,7	1.624,8	153,9	899,6	283,8
26 Dec. '28	2.584,2	1.254,6	104,6	1.167,6	489,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Aigem. Dek-kings-perc. ²⁾
24 Dec. '29	485,0	1.989,2	2.375,2	170,8	64,6	67,6
18 " '29	533,3	1.926,0	2.439,1	170,1	66,0	69,3
11 " '29	386,9	1.918,3	2.425,7	168,4	68,2	71,6
4 " '29	355,1	1.938,5	2.452,7	168,4	68,1	71,5
27 Nov. '29	326,1	1.930,2	2.437,0	168,3	68,4	71,8
20 " '29	326,5	1.925,0	2.562,6	167,9	67,7	71,2
26 Dec. '28	232,3	1.910,8	2.455,1	146,9	59,2	61,6

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
18 Dec. '29	468	17.347	5.587	1.774	20.491	6.702
11 " '29	493	17.375	5.547	1.747	20.501	6.698
4 " '29	580	17.538	5.604	1.766	20.469	6.722
27 Nov. '29	—	—	—	—	—	—
20 " '29	597	17.861	5.650	1.875	21.007	6.722
19 Dec. '28	628	16.345	6.473	1.709	20.553	6.922

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

14 Januari 1930.

De tarwe-markt is deze week weder niet vast geweest en de prijzen zijn overal geleidelijk gedaald. In de eerste dagen der week is de verlaging gedeeltelijk teweeggeroepen door aanbiedingen van tarwe uit Rusland. Reeds in het laatst der vorige week was van zulk Russisch aanbod sprake, waar van de markt ook toen reeds den invloed ondervond. Later kwamen er ook werkelijk in Russische tarwe zaken tot stand naar Liverpool, Marseille en Genua. De naar laatstgenoemde haven verkochte Russische tarwe was bestemd voor Zwitserland. Van grooten omvang zijn deze zaken niet geweest, maar het plotseling optreden van Rusland als uitvoerland van tarwe heeft toch een niet onbelangrijken invloed gehad op de stemming der markt. Over de hoeveelheid der tarwe, welke Rusland zal kunnen exporteerden, valt natuurlijk niets te zeggen, doch omdat de kans bestaat, dat flinke verschepingen plaats vinden en de markt toch reeds onder den druk der groote voorraden verkeert, maakt het Russische aanbod vooral in Engeland en Amerika veel indruk. Toen op 7 Januari in Noord-Amerika een flinke prijsdaling had plaats gevonden en ook Argentijnsche tarwe goedkoop werd aangeboden, vond in Engeland een vermeerdering van den kooplust plaats, die in de voorafgaande dagen weinig levendig was geweest. Er kwamen vooral in Manitoba meer zaken tot stand, terwijl ook Hardwinter, Argentijnsche en Australische tarwe in Engeland werden gekocht. Dadelijk reageerden de Noord-Amerikaansche markten hier op met eenig prijsherstel, dat echter in Argentinië niet werd gevolgd. Toen dan ook op den 10den de Engelsche vraag weder verminderde en ook op het vasteland geen vermeerdering van den kooplust bleek, afgezien van den verkoop van nogmaals 2 ladingen Hardwinter en Plata tarwe naar Portugal, ging het trouwens slechts kleine prijsberstel aan de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg niet voort. Op de volgende dagen is daar weder prijsdaling ingetreden, terwijl ook aan de Argentijnsche termijnmarkten een verdere verlaging der tarweprijzen plaats vond. Zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika kwamen deze weder op de prijzen van omstreeks 20 December, toen er nog geen sprake was van de lage oogststraming der Argentijnsche regering. De prijsstijging, welke die raming met zich gebracht heeft, is daarmede dus weder geheel verdwenen, hetgeen eenerzijds het gevolg is van de algemeene overtuiging, dat ze veel te laag was, doch vooral ook het gevolg is van de onvoldoende Europeesche vraag. Reeds in ons vorige weekbericht werd melding gemaakt van verkoopen van Manitoba tarwe uit Italië naar Engeland en ook deze week ging dit aanbod nog voort. Toename der Italiaansche vraag naar tarwe ligt dus blijkbaar nog in een verwijderd verschiet. Ook naar Frankrijk kan toename van den invoer voorloopig niet worden verwacht, afgezien van den verkoop van kleine zaken, welke geregeld tot stand blijven komen. Zoo lang echter het Fransche voorschrift blijft gelden, volgens hetwelk bakkers slechts 3 pCt. meel van buitenlandsche tarwe mogen verwerken, valt aan Franschen import van eenige betekenis niet te denken. Ook in Duitschland is de vraag tegenwoordig slecht, nu daar onlangs nog zulke groote hoeveelheden zijn geïmporteerd met het oog op de toenmaals verwachte verhooging van het invoerrecht. Tevens ligt de markt in Engeland nog steeds onder de onzekerheid van dat invoerrecht, want niet slechts staat de datum niet vast, waarop die verhooging zal ingaan voor tarwe uit die landen, tegenover welke Duitschland op grond van handelsverdragen aan het vroegere invoerrecht gebonden is, maar bovendien zal het invoerrecht zich wijzigen naar gelang van den binnenlandschen prijs van tarwe. Wanneer nu eenmaal voor alle tarwe het verhoogde invoerrecht geldt, worden de importeurs weder bedreigd door plotselinge verlaging van het tarief. In België bestond op sommige dagen dezer week vrij goede vraag, doch zoo lang niet de groote Europeesche verbruikslanden hun inkoop vermeerderen, valt nauwelijks te rekenen op de prijsverhooging, waarnaar in Nord-Amerika zoo reikhalzend wordt uitgezien. De vorige week was er in de Vereenigde Staten sprake van, dat de nieuwe wintertarwe er gevaar zou kunnen gaan loopen, indien koude intrad. Door het zachte weder was namelijk de sneeuwbedekking verdwenen. Intusschen echter is weder veel sneeuw gevallen en over den stand der wintertarwe wordt in de Vereenigde Staten nog steeds zeer gunstig gerapporteerd. Hetzelfde geldt voor de groote Europeesche productielanden. Aan de termijnmarkt te Chicago sloot tarwe op 13 Januari 3 à 4 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week te voren. Veel flauwer was Winnipeg, want de pool schijnt zich eindelijk ongerust te maken over de prijzen, waartoe Europa

haar groote voorraden zal willen opnemen. Te Winnipeg daalde in den loop der week de tarweprijs ongeveer 6 cent. Te Buenos Aires en Rosario bedroeg de prijsverlaging 40 centavos per 100 KG.

Rogge blijft flauw met zeer weinig kooplust en Deutsche rogge was deze week goedkoop te koop dan tot nog toe in dit seizoen was voorgekomen. De resultaten van maatregelen, welke de Deutsche regering tot steun van den roggeprijs genomen heeft, laten dus nog op zich wachten. De kooplust in Nederland en andere buurlanden van Duitschland voor Deutsche rogge blijft van uitermate geringen omvang, nu alle voedergranen en ook andere voederartikelen zoo goedkoop te koop zijn. Ook echter rogge van betere kwaliteit, zooals Hongaarsche, wordt tegenwoordig uitermate weinig gevraagd.

Flauw is ook over het algemeen de maïsmarkt gebleven. In het begin der week werd Donau-maïs in Nederland voortdurend lager verhandeld wegens de groote aanvoeren en de omstandigheid, dat ook Donau-maïs, welke niet bepaald ongevoelig is, voor een groot gedeelte toch niet kan worden bewaard. Toen echter de aangekomen partijen verkocht waren, kon een vrij belangrijk prijsherstel plaats vinden, want voorloopig zullen in de Nederlandsche havens de aanvoeren van Donau-maïs niet groot zijn. De prijzen zijn ook echter daarna nog vrij wat beneden Roemeensche pariteit gebleven en overigens is ook het aanbod uit Roemenië slechts klein, omdat met het oog op het kwaliteitsrisico zoowel de West-Europeesche importeurs als de Roemeensche afladers weinig lust gevoelen om groote zaken in Donau-maïs te doen. Ook verschepingen uit de Donaulanden zijn niet overdadig groot geweest en dit alles heeft er toe medegewerkt, dat omstreeks het midden der week voor Plata-maïs de vraag in Europa beter was en een klein prijsherstel intrad. Dit werd in de hand gewerkt door een iets betere stemming in Argentinië, omdat daar blijkbaar den laatsten tijd wat weinig regen gevallen was en de nieuwe oogst wat meer neerslag noodig had. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten, ook voor oude maïs onder vinden namelijk sterk den invloed van de vooruitzichten van den nieuwen oogst. Door nieuwen regenval zijn deze echter later weder veel verbeterd, hetgeen dadelijk zoowel voor oude als voor nieuwe maïs aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario nieuwe prijsdaling teweeg bracht, waardoor de prijzen weder lager kwamen dan tot nog toe was voorgekomen. Verschepingen van maïs uit Argentinië waren in de afgelopen week groot en het aanbod van Argentijnsche maïs op spoedige aflading en ook in stoomende booten blijft zeer ruim. Daarbij was de vraag in de tweede helft der week weder veel kleiner, zoodat de markt zich de laatste dagen weder in lustelooze houding bevond. Enkele zaken in Russische maïs tot lagen prijs hebben speciaal in Nederland daartoe bijgedragen. Dat echter ook elders de vraag naar maïs onvoldoende is, blijkt uit het feit, dat een stoomende lading Zuid-Afrikaansche maïs tot zeer lagen prijs naar Nederland werd opgeruimd. Nieuwe Plata-maïs is al evenzeer goedkoop geworden, waardoor daarin wat meer zaken mogelijk waren. Van grooten omvang waren die echter allerminst. Wel bestaat in Nederland flinke detailvraag voor maïs ter levering in de tweede helft van het jaar. Plata-maïs van den ouden oogst is aan de Argentijnsche termijnmarkten deze week 25 centavos per 100 KG. in prijs gedaald en staat nu zoo laag als sedert den zomer van 1927 niet was voorgekomen. Voor nieuwe maïs trad op 13 Januari in Argentinië aan de termijnmarkten eenig herstel in, waarna het slot 15 centavos lager was dan een week tevoren.

Zeer flauw is ook nog altijd de markt voor gerst en bij voortdurend worden de prijzen voor deze graansoort gedrukt door het feit, dat Duitschland door de verhooging van het invoerrecht en de buitengewoon groote voorraden, welke zich in de Deutsche havens en ook in het binnenland bevinden, tegenwoordig geen voergerst koopt. Daarbij wordt nu, behalve Donau en Russische gerst, ook nog geregeld Plata-gerst aangeboden. Noord-Amerika doet tegenwoordig geen moeite om voor den verkoop van zijn gerst naar Europa met Rusland en Roemenië te concurreren, doch Argentinië doet dat wel, hetgeen heeft bijgedragen tot de algemeene prijsdaling. Naar Nederland kwamen wel wat zaken in Plata-gerst tot stand en een enkelen keer werd daar ook wel Russische gerst gekocht, doch deze zaken zijn, evenals in de andere landen van Europa, van weinig betekenis. In Noord-Amerika is de gerstprijs deze week vast geweest en er heeft te Winnipeg zelfs eenige prijsstijging plaats gevonden. Voor Europa is dat echter niet van de minste betekenis, nu andere landen tot lage prijzen een overvloed van gerst aanbieden. Op 13 Januari ging te Winnipeg trouwens het geheele prijsherstel weer verloren en ook Minneapolis was flauw.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Januari 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	5/11 Januari 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	24.609	46.127	36.693	299	299	3.509	46.426	40.202
Rogge	2.178	2.278	4.259	—	—	—	2.278	4.259
Boekweit	50	50	2.450	50	50	—	100	2.450
Mais	30.574	36.059	10.281	5.025	7.704	6.510	43.763	15.771
Gerst	18.885	25.985	26.125	395	395	—	26.380	26.125
Haver	2.273	3.413	2.761	—	—	—	3.413	2.761
Lijnzaad	1.415	1.477	1.531	—	1.830	8.140	3.307	9.671
Lijnkoek	4.084	4.084	4.056	—	—	—	4.084	4.056
Tarwemeel	1.809	2.796	1.884	344	344	935	3.140	2.819
Andere meelsoorten	262	860	214	—	—	—	860	214

Flauw is ook haver gebleven, omdat Duitsland voor deze graansoort tegenwoordig weinig belangstelling vindt in naburige landen en toch nog zoo veel haver voor export aan te bieden heeft, dat het zich genoodzaakt heeft gezien zijn prijzen nog verder te verlagen. Naar Nederland bleven tot de dalende prijzen ook deze week geregeld zaken tot stand komen, doch deze zijn van kleinen omvang, terwijl ook Engeland, dat anders de laatste maanden veel Duitse haver gekocht heeft, weinig kooplust toont. Ook voor andere soorten is de vraag daar slecht en Plata-haver is dan ook deze week weder in prijs gedaald. Zaken in Plata-haver werden gerapporteerd naar Antwerpen en naar Zwitserland, maar het aanbod overtreft ook hier de vraag.

SUIKER.

De afgelopen week deden er zich geen nieuwe gezichtspunten op de verschillende suikermarkten voor en verkeerden deze over het algemeen in kalme, doch prijshoudende stemming.

In Amerika bleven Raffinadeurs en handelaren zich slechts naar gelang van behoefte interesseeren, terwijl anderzijds de Cubaansche Verkoopcentrale en ook andere houders van ruwsuiker geen verkooppdruk uitoefenden. De prijs voor prompte Cubasuiker draaide om $2\frac{1}{16}$ d.c. c. & fr. New-York, naar welke notering zich ook andere posities regelden.

Op de termijnmarkt te New-York fluctueerden de prijzen eenigszins, en sloten op ietwat lagere noteringen dan bij opening: Jan. 1.88; Mrt. 1.96; Mei 2.01; Juli 2.05 en Sept. 2.13, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 2.77 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 31.000 tons, de versmeltingen 38.000 tons tegen 46.000 tons in 1929 en de voorraden 576.000 tons tegen 147.000 tons

De laatste Cubastatistiek is a.v.:

	1930	1929	1928
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod. tot 4-1.....	—	—	—
Consumptie	221	600	—
Weekontv. afscheephavens...	13.064	16.262	22.269
Weekexport	28.159	37.778	48.329
Voorraad afscheephavens....	166.144	102.822	186.254
Voorraad binnenland	144.532	90.595	62.507
Aantal werkendefabrieken ¹⁾ ..	—	133	—

¹⁾ Het malen begint 15 Januari.

In Engeland was de markt voor ruwsuiker zeer rustig en zaken waren beperkt. Voor prompte waar en Februari verscheping werd sh. 8/3 en sh. 8/1 $\frac{1}{2}$ betaald.

De toon op de Londense termijnmarkt was wat beter, hoewel dit niet in de prijzen, doch wel in het kwantum zaken tot uitdrukking kwam. De ruwsuiker markt sloot op de volgende noteringen:

Mrt. Sh. 6/9 $\frac{3}{4}$; Mei Sh. 7/9; Aug. Sh. 8/3 $\frac{3}{4}$; Dec. Sh. 8/6.

Op Java verkochten de V.I.S.P. verdere partijtjes Superieur uit oogst 1929 tot f 12 en Hoofdsuiker tot f 11 per 100 KG. Tot 9 Januari bedroegen de totale verkoopen der producenten uit oogst 1929 2.496.000 tons (1.680.500 tons Superieur en 815.500 tons Bruine Suiker), terwijl uit oogst 1930 slechts 127.000 tons verkocht werden.

Hier te lande werd zeer weinig belangstelling op de termijnmarkt betoond, waardoor deze bijna de geheele week in lustelooze stemming verkeerde met ietwat afbrokkelende prijzen. De slotnoteringen waren Mrt. f 11 $\frac{1}{2}$ (aanbod); Mei f 11 $\frac{3}{4}$ (gedaan); Aug. f 12 $\frac{1}{2}$ en Dec. f 12 $\frac{1}{2}$ (beide geboden).

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 8 Januari 1930.

Sedert onze laatste publicatie van drie weken geleden, zijn prijzen van Amerikaansche katoen vrij vast geweest. Mid-American spot noteerde toen 9.37 en noteringen hebben zich gedurende deze periode tusschen dat cijfer en 9.53 d. bewogen, welk laatste cijfer op 3 Januari bereikt werd. Hoewel sedert dien tijd prijzen tot dalen geneigd waren, sloot New-York gisteren, na iets hooger geopend te zijn, vrijwel onveranderd, terwijl Liverpool vanmorgen 4 tot 5 punten lager opent. De ontvangsten in de havens zijn tot nu toe bijna een derde millioen balen minder dan verleden jaar. Exporten zijn eveneens ruim 600.000 balen lager, speciaal voor rekening van Groot-Brittannië, het Continent en Japan, terwijl de afname van Frankrijk en Canada ruim 60.000 balen grooter is dan in het vorig seizoen. Egyptian F.G.F. sakel spot noteerde op 20 Dec. in Liverpool 13.95 d., het laagste punt in dit seizoen. Sedert dien tijd toonen prijzen neiging tot stijgen en de notering was gisteren 14.30 d.

De Amerikaansche garenmarkt is over het algemeen kalm met min of meer een kleinhandel. Spinners van grove en medio nummers, zoowel mule twist als weftcops rapporteeren slechts kleine zaken. Naar getwijnde garens bestaat vraag naar Indië, doch de geboden prijzen zijn over het algemeen te laag om geaccepteerd te worden; de vraag van het binnenland is slechts gering. In Egyptische garens beperken zaken zich voornamelijk tot kleine hoeveelheden. De meeste spinners hadden slechts weinig goeds te rapporteeren, doch in enkele gevallen zijn er flinke verkoopen 60er en 80er twist voor de binnenlandsche markt tot stand gekomen. Verder wordt er voor Bombay een geringe handel in fijne getwijnde bundelgarens genoemd.

Over het algemeen gesproken echter, kan men wel zeggen, dat de markt na de vacantedagen nog niet tot rust is gekomen en er slechts weinig pogingen gedaan zijn om prijzen van eenige hoeveelheid of beschrijving te testen en het is te hopen, dat deze lethargische stand van zaken spoedig verdwijnen zal.

Hoewel het drie weken geleden is, dat wij ons laatste rapport publiceerden, toont de doekmarkt slechts weinig verandering en gaat er weinig om. Wat de Oostersche markten betreft, is er hier en daar eenige vraag geweest en enkele diverse soorten zijn voor Indië, De Straits, Java, etc. geboekt. Door de verdere koersdaling is er weinig vraag van China. Van Indië komen slechts weinig biddingen binnen; ook in dhooties gaat weinig om, want behalve dat hiervoor de geboden prijzen te laag zijn, dringen handelaren op een dergelijke vroege levering aan, dat het onmogelijk is aan hunne wenschen tegemoet te komen, waarvan de reden ongetwijfeld is, gebrek aan vertrouwen in de politieke situatie. Deze factoren, alsmede het embargo op verschepingen van zekere styles naar Calcutta, maken den handel buitengewoon moeilijk, zoodat de vooruitzichten uiterst slecht zijn. Het gevolg hiervan is, dat de Manchestermarkt geen assistentie van het Oosten krijgt. Men zegt, dat de handel van andere markten, speciaal Zuid-Amerika, iets beter is.

Liverpoolnoteringen	18 Dec.	28 Dec.	8 Jan.
F.G.F. Sakellaridus....	14.10	14.15	14.35
G.F. No. 1 Oomra.....	5.75	5.90	5.85
Oostersche koersen	17 Dec.	28 Dec.	7 Jan.
T.T. op Britsch-Indië..	1/5 $\frac{1}{16}$	1/5 $\frac{29}{32}$	1/5 $\frac{29}{32}$
" " Hongkong	1/8 $\frac{3}{8}$	1/8 $\frac{1}{4}$	1/6 $\frac{1}{4}$
" " Shanghai	2/2 $\frac{1}{8}$	2/1 $\frac{1}{2}$	1/11 $\frac{1}{4}$

KOFFIE.

Sedert de daling, welke in de eerste helft van October is begonnen, is de markt in de afgelopen week voor het eerst belangrijk in reactie geweest. Na een inzakkende der prijzen,

z66 geweldig als ditmaal het geval is geweest, is zulk een reactie zeer natuurlijk. De eerste aanleiding was een niet onbevredigend opkomen van vraag in Amerika en — zij het ook op minder spontane wijze — in Europa. De kooplust was het gevolg van de omstandigheid, dat de consumptie in de laatste maanden zoo weinig mogelijk had gekocht, waardoor de onzichtbare voorraden geslonken waren tot minimale hoeveelheden en de branders ten slotte genoodzaakt werden met niet onbelangrijke kooporders in de markt te komen. Verder waren op de termijnmarkt te New-York slechts weinig verkoopers en dientengevolge waren zelfs betrekkelijk kleine kooporders op sommige dagen oorzaak van een niet onbelangrijk aantrekken der noteringen. Bovendien werden wederom allerlei geruchten in omloop gebracht betreffende leeningen, waarover Brazilië in onderhandeling zou zijn of die het reeds zou hebben afgesloten en welke dienen moesten tot financiering der nog van de plantages te verwachten koffie-voorraden, al moet hieraan dadelijk worden toegevoegd, dat bevestiging dier geruchten is uitgebleven. Het is echter een feit, dat de wisselkoers aldaar te lande in de afgelopen week met niet minder dan ongeveer 7 pCt. is gestegen, hetgeen wellicht moet worden opgevat als bewijs, dat er eenig uitzicht bestaat op verbetering van den door de plotselinge daling der koffie-prijzen in dat productieland ontstane toestand van ontreddeering. Hoe het ook zij, Brazilië heeft gretig gebruik gemaakt van de betere stemming om allerlei optimistische berichten aangaande den stand van zaken op het oogenblik en de vooruitzichten voor de toekomst rechtstreeks of door bemiddeling van officieele vertegenwoordigers harer Regeering in de wereld te zenden en afladers, zoowel in Rio als in Santos, verhoogden de kost- en vrachtaanbiedingen in de afgelopen week bijna van dag tot dag. Op 14 dezer kwam Rio echter weder iets lager af, doch toen noerden de offeres dezer soort toch altijd nog ongeveer 4/6 à 5/6 per cwt. hooger dan acht dagen tevoren en Santos zelfs 6/- à 7/-.

Een officieel bericht uit Sao Paulo raamde den volgenden Santos-oogst voorloopig op 7.850.000 balen, welk cijfer z66 buitengewoon ver beneden de algemeene verwachting is, dat niemand deze raming op het oogenblik als serieus beschouwt. Hetzelfde bericht raamde den Rio-uitvoer van het volgende oogstjaar op 2.500.000 balen.

Een officieel telegram uit Santos maakte bekend, dat de termijnmarkt aldaar, die sedert eenigen tijd alleen was opgehouden ter afwikkeling van de loopende contracten, thans geen noteringen meer zou opmaken omdat die afwikkeling afgelopen was en dat zij met het wederopmaken van noteringen zou wachten tot een nieuw reglement, dat binnenkort verwacht werd, van kracht zou worden. Het opmerkelijke van dit bericht is, dat het op 10 Januari alhier werd ontvangen en dat op 9 Januari ook werkelijk geen termijnnoteringen te Santos zijn opgemaakt, doch dat op de volgende dagen dadelijk wederom termijnnoteringen uit Santos naar Europa zijn geseind. De bedoeling van het bericht is dan ook tot nu toe hier niet duidelijk.

Volgens telegram, ontvangen uit Rio, is de limiet van de dagelijksche aanvoerén uit het binnenland naar de haven van Rio voor de tweede helft van Januari vastgesteld op 9824 balen tegen 9550 balen in de eerste helft der maand.

In Nederlandsch-Indië liep de cif-prijs van Palembang Robusta op prompte verscheping iets op, waartegenover de prijs van de andere ongewassen soorten onveranderd bleef. Gewassen Robusta f.a.q. werd er ook iets hooger gehouden.

Aan de loco-markt was de afzet alhier iets beter en tengevolge van schaarschte aan werkelijk goedsmakende Santos koffie in de middenprijzen, moest de officieele notering van Superior Santos verhoogd worden van 40 op 42 ct. per ½ KG.; die van Robusta bleef onveranderd 35 ct.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen de noteringen voor het Gemengd contract 1½ à 2¼ ct. op om ten slotte weder ¾ à 5/8 ct. in te zakken. Zij waren op 14 dezer des voormiddags: Januari 23¼, Maart 23¾, Mei 23½, September 23½, December 23¾ ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 62/- à 65/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 66/- à 69/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 45/6 à 47/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, 25½ ct.; Benkoelen Robusta, Januari-verscheping, 25¼ ct.; Mandheling Robusta, Januari-verscheping, 26½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Januari-verscheping, 35 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
13 Jan.	\$ 8,22	\$ 7,78	\$ 7,68	\$ 7,56
6 "	" 7,95	" 7,55	" 7,48	—
30 Dec.	" 7,25	" 7,08	" 7,08	—
23 "	" 7,62	" 7,44	" 7,45	—

Rotterdam, 14 Januari 1930.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7 ¹)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4 ¹)	
13 Jan. 1930	331.000	17.025	1.137.000	21.200	5400/512 p.
6 " 1930	339.000	15.175	1.161.000	21.000	5208/512
30 Dec. 1929	333.000	14.975	1.155.000	21.000	5240/512
13 Jan. 1929	355.000	28.600	1.054.000	33.500	5504/512

¹) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
11 Jan. 1930...	47.000	1.712.000	189.000	4.978.000
11 " 1929...	32.000	1.677.000	206.000	4.467.000

THEE.

De theemarkt opende hier met de veiling van 9 Januari, waarin ca. 16.000 kn. Ned. Indische thee werden geveild.

Het verloop dezer veiling was teleurstellend, omdat haast alle sorteeringen met uitzondering van klein-gruizige thee tot enkele centen lagere noteringen van de hand moesten worden gedaan.

Dat niettemin de middenprijs van 61¼ cts. nog een halve cent hooger was dan dien van de laatste veiling van het vorige jaar, vindt zijn oorzaak in het verhoudings-gewijze groote aanbod van superieure merken.

De jongste berichten in Engelsche bladen over de Ned. Indische restrictieplannen blijken geheel uit de lucht gegrepen te zijn. Wel staat vast, dat er nog steeds tusschen de Nederlandsche en Engelsche producenten-vereenigingen onderhandeld wordt over de uitvoering.

De voorraden in Londen (90 pCt.) blijken wederom aanzienlijk te zijn gestegen. Zij bedroegen op ulto. December 1929 260 miljoen lbs. of 40 miljoen lbs. méér dan een jaar geleden. Tot dit surplus droeg Britsch-Indië alleen reeds met 22 miljoen lbs. bij.

De aanvoeren te Londen over 1929 bedroegen 505 miljoen lbs. (v.j. 460 miljoen), terwijl de afleveringen met 465 miljoen lbs. slechts 13 miljoen hooger waren dan gedurende 1929.

Volgens mededeeling van de Vereeniging voor de Thee Cultuur in Ned.-Indië bedroeg de thee-uitvoer van Java gedurende 1929 62.9 miljoen KG. hetgeen slechts 2 miljoen KG. meer is dan in 1928; derhalve kan aan Java de huidige overproductie nauwelijks verweten worden.

Volgens dezelfde bron voerde Japan gedurende Januari-November 9.9 miljoen KG. thee uit, hetgeen ongeveer evenveel is als verleden jaar.

De uitvoer van Noordel. Britsch-Indië gedurende April-November beliep 276 miljoen lbs. (v.j. 259 miljoen) en die van Zuidel. Britsch-Indië gedurende Januari-November 48 miljoen lbs. (v.j. 44 miljoen).

Amsterdam, 13 Januari 1930.

COPRA.

Het aanbod uit het Oosten nam in het begin der afgelopen week sterk toe, waardoor met de groote consumenten flinke zaken werden afgesloten. Toen de laatsten echter hun prijzen verlaagden, nam het aanbod weer af, terwijl dekkingsvraag bleef bestaan.

Marseille was afwisselend zeer flauw of zeer vast. De aanvoeren in de volgende maanden zullen daar wel klein blijven, en zal o.i. dientengevolge het verschil tusschen Mixed en Sundried wel snel inkrimpen.

De slotnoteringen zijn:

N.-I. fms. voor alle termijnen f 26¼; N.-I. Mixed voor alle termijnen f 25½.

IJZER.

In de positie van de Continentale ruwijzermarkt kwam sedert den aanvang van het nieuwe jaar praktisch gespro-

ken geen verandering. Alleen is lux 3 voor den export iets zwakker. De Cleveland markt heeft zich na de vacantieperiode niet hersteld.

De stemming op de staalmarkt laat nog altijd veel te wenschen over.

STEENKOLEN.

Nieuws van eenige beteekenis is er van geen van de markten te melden. De vraag is niet zoo groot als men algemeen verwachtte, aangezien het weer in alle deelen van Europa buitengewoon zacht is, zoodat dus, tenzij er een verandering komt, met een vrij aanzienlijken uitval te rekenen zal zijn.

De prijzen blijven in één doen. Zij zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 12.—
Durham Ongezeefde	„ 12.25
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 13.50
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 11.75
Yorkshire gewasschen Singles	„ 12.10
Westfaalsche Veförder	„ 13.35
„ Vlamstukken I	„ 14.50
„ Smeenootjes	„ 14.—
„ Gasv.lamförder	„ 13.25
„ Gietcokes	„ 17.—
Hollandsche Eierbriketten	„ 16.50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.75. Markt prijshoudend.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Het jaar is in deze afdeeling zonder eenige betere stemming begonnen en de eenige werkelijk definitieve zaken waren weer van de Golf voor Januari en Januari/Februari laden naar het U.K. op de basis van 2/6 tot 2/9 met de gebruikelijke Continentale opties. De hoogste vracht werd verkregen voor een handige boot van New-Orleans naar U.K. tegen 2/9, optie Havre/Hamburg Range 2/6 (1½ d. minder voor Antwerpen of Rotterdam) en verder optie Portugal tegen 3/-, 6/15 Jan.

Van de *Northern Range* is de eenige vraag naar Griekenland voor begin Februari op basis van 3/4½ per qtr. en naar Portugal op basis van 2/6 per qtr. voor Januari. Naar de laatste bestemming zijn evenwel nog geen definitieve ladingen. Naar Continentale havens is evenwel geen enkele vraag en er is op het oogenblik geen enkel teeken, dat de vraag naar tonnage groter zal worden.

North-Pacific. Van deze richting is de vraag zeer gering; na de afsluiting van een boot van 7200 tons, Jan./Febr., van Portland op basis van 24/6 U.K. Continent en van een boot van 7300 ton 10 pCt. per Febr. van Portland of Puget Sound op dezelfde condities, met de optie Vancouver laden tegen 24/-, was het aanbod van tonnage zoodanig, dat de vracht opnieuw lager is geworden, zoodat een boot van 3900 tons per tweede helft Januari van Vancouver naar U.K./Cont. 23/- moest accepteren. Tegen het einde van de week was er nog eenige vraag op basis van Vancouver tegen 23/-, en Portland of Puget Sound tegen 23/6 per Februari.

La Plata Rivier. Sedert de jaarswisseling is er een verbetering geweest. Door de meerdere vraag verbeterden de vrachten voor verschepping in deze maand. Voor Januari/Februari was de belangstelling minder. Tot 13/6 is betaald van de bovenrivier naar U.K./Cont. en groote booten zijn genomen van Buenos Aires tegen 14/3 naar dezelfde loshavens met een reductie van 6 d. naar Antwerpen of Rotterdam. Van Bahia Blanca is 14/3 gedaan naar Antwerpen/Hamburg Range met een reductie van 6 J. naar Antwerpen of Rotterdam. Deze vrachten zijn betaald voor booten met Jan. cancelling, terwijl met 15 Febr. cancelling 16/- werd betaald van de Boven-Rivier voor een 7000 tonner. Twee Januaribooten werden afgesloten voor lijnzaal naar Philadelphia, een van Concepcion tegen 19/6 en de andere van Santa Fé tegen hetzelfde cijfer. Tegen het einde van de week was de markt iets makkelijker. Voor den nieuwen maïsoogst (verschepping April/Mei) worden cijfers genoemd van 18/6 van de Boverivier naar U.K./Cont., doch afsluitingen kwamen nog niet tot stand.

Suiker van West-Indië. Voor het grootste deel van de afgelopen week was de markt zeer flauw, doch tegen het einde van de week was er iets meer vraag naar groote booten. Een boot van 7000/7500 ton per 3/20 Februari werd bevracht van Cuba naar U.K./Cont. tegen 15/- met de optie San Domingo laden tegen 14/6, een 7000 tonner per 27 Febr./10 Maart werd op dezelfde condities genomen. Verdere scheepsruimte voor Februari wordt gevraagd tegen 14/9. De Januaripositie wordt zeer verontachtzaamd, er is practisch geen vraag voor deze positie, noch van Cuba noch van San Domingo.

Salpeter. Tengevolge van het officieel beperkte programma van verscheppingen gedurende de rest van het tegenwoordige seizoen is er geen vraag voor wilde booten en kan deze ook niet verwacht worden, uitgezonderd misschien naar havens als Alexandrië. Er is ook slechts weinig vraag geweest voor lijnruimte, die nog in belangrijke hoeveelheid voor alle posities aanwezig is. Dientengevolge trad een verdere verlaging van de vrachten in. De laatste boekingen voor tweede helft Januari en Januari/Februari werden gedaan op basis van 13/6 minus 6 d. naar de Bordeaux/Antwerpen Range, zoolvel als naar Duinkerken/Hamburg Range. Een betrekkelijk kleine hoeveelheid lading wordt nog aangeboden op dezelfde condities per Januari, doch dit is veel te weinig voor de nog beschikbare ruimte. Er is een kleine vraag voor Jan./Febr. naar de Ver. Staten, doch slechts \$ 3.75, misschien \$ 4.— wordt in uitzicht gesteld voor Galveston/Boston Range.

Burma. Na de afsluiting van een 7000 tonner per Febr. van Bassein naar Nederland tegen 22/-, werd een 8000 tonner genomen in dezelfde positie naar Leixoes en Hamburg tegen 23/3; sedertdien slaagden bevrachters er in een 8000 tonner per Febr. naar Nederland direct te sluiten tegen slechts 20/-.

Donau en Zwarte Zee. Bevrachters van den Donau zijn nu bereid af te sluiten voor einde Maart, April en Mei en voor booten van max. 5500 ton wordt 17/3 in uitzicht gesteld naar Antwerpen/Hamburg Range met een reductie van 6 d. naar Antwerpen of Rotterdam en 3 d. voor gerst. Van de Zwarte Zeehavens werden vrij veel zaken gedaan tegen 12/- basis Cont. 12/6 naar U.K., voor Januari zoolvel als voor Januari/Februari. Tegen het einde van de week was de vraag minder.

Middellandsche Zee. Door het groote aanbod van prompte groote booten is de markt flauw en aangezien de vraag over het algemeen beperkt is, toonen de vrachten geen verbetering. Afgesloten werd: Hornillo Baai/Middlesbrough 8/-, Melilla/Cardiff 6/-, Almerie Pier/Barrow 7/6, Barcelona/Rotterdam 6/-, Algiers/Rotterdam 5/-, Jarrow 7/-, Bougie/Rotterdam 5/7½, Seriphos/Rotterdam 6/3. Voor Phosphaat werd betaald Tunis/Rotterdam 7/9 en Sfax/Antwerpen en Gent 7/6. De vrachten voor katoenzaad van Alexandrië zijn gemakkeijk, een groote boot werd bevracht naar Hull voor 9/3 per 60 cbft.

Van Noord-Spanje is slechts zeer weinig gedaan. De markt is dan ook zeer flauw. Van Bilbao naar Grangemouth werd 6/9 betaald en naar Cardiff 6/-. Naar Continentale havens is practisch geen vraag, de nominale vracht naar Rotterdam is 5/3.

Kolen van U.K. De gepasseerde feestdagen en de onzekerheid omtrent de onderhandelingen over de nieuwe kolenwet hebben gedurende de laatste twee weken het zakendoen ten zeerste bemoeilijkt. Verdere dalingen in de vrachten naar de Middellandsche Zeehavens en de dichtbijgelegen Continentale havens hebben plaats gevonden, enkele zeer lage cijfers werden naar de voornoemde bestemmingen geaccepteerd. Naar Zuid-Amerika evenwel bleven de vrachters opmerkelijk vast en in sommige gevallen werd zelfs een kleine verbetering geconstateerd. Afgesloten werd o.a. van Zuid-Wales: Rouaan 5/-, Gibraltar 7/-, Genua 7/3, Alexandrië 8/9, Port-Said 8/6, Colombo 15/-, Las Palmas 8/9, Rio 12/9, Buenos Aires 14/3 en Rosario 16/- en van de Oostkust: Brevig 6/1½, Kiel 4/9, Hamburg 3/9, Rotterdam 3/6, Rouaan 4/6, Gibraltar 7/-, Genua 7/-, Adelaide of Melbourne 26/9, St. Vincent C.V. 8/9, Paranaigua (2) 16/6, Rio 13/3 en Buenos Aires 15/-.

RIJNVAART.

Week van 6 t/m. 11 Januari 1930.

De aanvoeren van zeezijde bleven normaal. Scheepsruimte bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. De ertsvracht liep geleidelijk terug van f 0.80/0.90 tot f 0.60/0.70 per last met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3 tot 3½ cts. per ton, op de losplaats uit de huur. Het sleeploon bedroeg maximum f 1 en minimum 65 cts. tarief. De waterstand bleef vallend. Naar den Bovenrijn werd op ca. 2 ad. 2.10 M. en naar den Benedenrijn op vollen diepgang afgeladen.

In de Ruhrhavens namen de verscheppingen af. Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar. De vracht voor exportkolen liep terug tot Mk. 1.60 per ton incl. sleepen voor Rotterdam.

M. E. VREEDE — ROTTERDAM

ACCOUNTANT — LID V.N.A.
S-GRAVENDIJKWAL 165. TELEF. 30840

Accountancy, Boekhouding, Belastingzaken